EN SVENSK FLICKAS DAGBOK

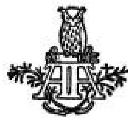
under krigsfångenskap i Ryssland
1808-1809

JÄMTE

INLEDNING

AF

CECILIA BÅÅTH-HOLMBERG

GÖTEBORG
ÅHLÉN & ÅKERLUNDS FÖRLAG

PAPPERSLEVERANTÖR:
GRANSHOLMS AKTIEBOLAG, GEMLA.

KARLSTAD
NYA WERMLANDS-TIDNINGENS A.-B.
1912

Förord till den elektroniska utgåvan

Under arbete...

I PETERSBURG.

Augusti 6.

Tidigt om morgonen skickade officern rapport till Pettersburg, och därpå ankom en adjutant, som gaf oss tillstånd att resa fram.

Kl. 9 f. m. kommo vi till tulln, åkte mer än en timme igenom staden, innan vi hunno våra kvarter, hvilka blefvo oss anvista uti en af kasernerna vid Tauridiska palatset. På gatan mötte oss öfverste Wright, som lyckönskade både fru Hjärne och mig att blifva prinsessor af Tauriden.

Flera af Sveaborgs soldater, som redan länge varit här, emottogo oss. Det rörde mig att se dem -- de voro affallne. Deras kasern låg midt emot vår.

Det är 14 mil emellan Wiborg och St. Pettersburg, hvaraf den sista station går igenom ett oländigt kärr ända intill staden.

En officer kom för att utdela ett rum och ett kök åt 3 à 4 personer. Det är omöjligt att beskrifva huru de sågo ut; ty smutsigare rum har jag aldrig ögnat: söndriga fönster, möblerna bestodo i tre krassliga sängar med alldeles obrukbara sängkläder, ett ovanligt litet bord, ingen enda stol. På det sättet hade deras officerare här bott. Jag blef förvånad.

Min jungfrus första göromål var att skrapa och skura, hvad som kunde lossa, och det räckte ända till kvällen. Denna byggning är öfver 200 alnar lång, en våning hög, med en rak förstuga, som går längs igenom hela huset; på ena sidan rum och på den andra lika många kök utan nycklar.

Lycka för oss, att dörrarna äro numrerade, ty eljest kunde vi ej hitta på vår kammare. Ryska officerare och deras fruar och osnyggt folk bo rundt omkring oss.

Jag var i behof af en hatt, men kände ej sättet att skaffa mig den. Jag gjorde därför bekantskap med en rysk majorska, boende i samma hus, som talade väl svenska. Hon sade vägen till handelsbodarna (som kallas narrink) vara så lång, att det vore för sent.

Jag satte emellertid vårt lilla hushåll i ordning och roade mig stundom att se och höra huru man, utan att gå ett steg utom porten, får köpa alla sorter matvaror, frukter och confityrer af alla slag. Uppå långa ställningar bäres allt sådant på hufvudet, af karlar. Ställningen ser ut som våra torkollon; under armen bära de en fällstol. På detta sätt vandra de omkring hela dagen, utsjungande sina varor, som fås för ett rätt billigt pris, isynnerhet godt bröd, men ej knäckebröd, ty det finnes inte i hela landet.

Pappa nödgades att här köpa något sängkläder, ty i hela Ryssland gifves hvarken säng eller sängkläder för någon resande, ej en gång då man är inkvarterad i bättre hus.

E. m. gjorde min Pappa och jag visit hos våra grannar, major Hjärnes, major Mannerstråle, kapten Ljungberg och Wärnhjelmarne. Dessa bo oss närmast; af deras förekommande artighet och angenäma sätt är jag ofta road.

Augusti 7.

Fick alla herrarna tillsägelse att infinna sig på stora paraden, som hålles hvar söndag. Då defilerade trupper förbi kejsaren, hvilka haft order att samma dag marschera till Finland. Styrkan hade herrarna tyckt utgöra 4- à 5,000 man.

E. m. gjorde Pappa och jag i sällskap med major Hjärnes, öfverstar Bergenstråhle och Wright, öfv. von Knorring m. fl. en promenad förbi Mariæ Kloster och Smolnet, som ej ännu är alldeles färdigt; men i höst skola pensionärerna uti Mariæ Kloster flytta in uti detta, som ser ganska rymligt och vackert ut, byggdt i kollonad, hvaraf de flesta hus äro sirade.

Augusti 8.

F. m. var min Pappa och några officerare befallde till krigsministern Araktschejew för att öfvertalas till edgång; men det lyckades lika illa som för öfverste Jägerhorn att där, i de förnämste generalers och många officerares närvarelse, hälsa

på herrarne: Pappa vände honom ryggen, andra stodo stela och somliga skrattade.

Vid hemkomsten talades med ifver och nöje om detta äfventyr; utom dess trodde man, att han (Jägerhorn) aflagt eden.

F. m. gick fru Hjärne med flere herrar att bese Tauridiska palatset, men jag blef hemma hos Pappa, som har föresatt sig att ej gå ut. Jag inhemtade sedan de hemkommandes beskrifning -- --

Ehuru jag gör mig det till en kär skyldighet, ja, till en lag att självmant jämka mig efter min Pappas önskan, så tillstår jag dock, att jag nu i all tysthet beklagade förlusten att ej se, hvad jag kanske aldrig mer får se.

Augusti 9.

På morgonstunden snodde i guldcharmererade uniformer tvänne af högre befälet ur rum i rum med papper i handen och frågade: hvem bor här?

Min Pappa, som då var hos några samlade kamrater, berättade mig sedan, att deras mening var att med fagra ord och löften af krigsministern obligera hvar och en att gifva kejsarn huld- och trohetseden. Men svaret blef kort:

Nej -- vi äro svenska officerare.

Därpå blef bjudning till middag hos general Sprengporten. Några få af de yngre, som hade hemsjukan, gingo dock dit, men ångrade sig, ty de hade blifvit jämmerligen plågade med edgång.

I dag arrangerade vi oss en loge på Franska spectaclet, som började kl. 7. Sedan vi i sällskap med major Hjärnes och några herrar åkt 7 verst förbi superba palatser, öfver sköna bryggor, slussar och mycket breda gator, anlände vi till operahuset, som är stort och vackert; teatern med indelningar i loger liknar det i Stockholm. Tvänne pjeser gafs, som kunnat spelas bättre -- jag var klädd uti stiftsdräkten med stora bandet, som gjorde ett synbart uppseende.

Augusti 10.

F. m. gjorde jag en promenad med fru Hjärne och kapten Ljungberg gatan utför, förbi Tauriden, Hötorget, som ligger vid Neva, Arsenalen och många andra ställen till Michaelofska palatset, som ock kallas Pauls slott. Denne kejsare har på två år låtit bygga det och gjorde däraf en present åt sin gemål. Öfver ingången står skrifvet på ryska: *Detta ägnar jag dig, min älskade maka.* Det är samma slott, uti hvilket denne kejsare slutade sina dagar, hvarför det ock står alldeles öfvergifvet.

Det ligger på en holme, omgifvet af kanaler; på två sidor äro tvänne trädgårdar, kallade Sommarpromenaderna. Den vackraste delen af staden synes härifrån.

Palatset har en ljusröd färg, grannt arbetadt, med bilder på taket, ett litet förgylldt torn eller spits och en förgylld flaggstång. -- Framför slottsingången står en byst af Zar Peter den 1:sta till häst.

Han föreställes i romersk dräkt med en kommandostaf i ena handen och med den andra hållande hästens tyglar. På piedestalen föreställer ena sidan Pultavaslaget, hvari konung Carl XII synes sittande på en bår, buren af två soldater, och på andra sidan en sjö-affär, begge uti upphöjdt gjutet arbete. Zaren har en lagerkrans på hufvudet, som man påstår blifvit modellerad af en mamsell Collot. I mitt tycke är dock denna byst ej att förlikna med Gustaf Adolphs på Norrmalmstorg.

Härifrån gick vi uti Sommarpromenaderna -- -- här är endast vilda trän planterade såsom ek, lönn, lind, björk, gran -- uti promenaderna äro flere värdshus -- ett är ett litet gult två vånings stenhus med många taflor öfver dörrar och fönster, huggna i sten; detta är det andra hus, som af Peter den 1:sta här blifvit bygdt.

Vid alla korsgångar sitta månglerskor, som sälja alla sorter frukter, confiturer, vindrufvor, ananas, prennickor, lemonader och andra starkare förfriskningar. Ibland allt annat både vanligt och ovanligt såg jag blå och gula hallon samt stora gula jordgubbar. Apelsiner köpte man för 5 kopek (6 styfver) stycket. Hvad jag mumsade och mådde!

Den nya Kasanska kyrkan besågs sedan; den är ännu under arbete -- är mycket stor och lofvar mycket. Utanför

den är en gång bestående af flere hundrade pelare -- man påstod, att denna kyrka skall uti prakt och skönhet blifva den andra i världen. Det sägs, att man nu fuskar med arbetet. -- --

De grekiska kyrkorna stå merändels öppna; vi togo oss därför frihet att i förbigående gå in uti en som var förträffligt vacker, magnifika målningar prydde taket -- där var ett obehagligt öfverflöd på rikedomar -- -- som utgör ryssarnas hufvudsakliga önskan. Sina guld- och silfvergudar göra de till riddare af de förnämsta ordnar. Det är en skyldighet af kejsarn att låta behänga dem därmed. De smycka dem ock med andra bandstumpar.

Vi promenerade i Perspektivet, en gata af en 1/2 mils längd och en förundransvärd bredd. -- Midt uppå denna gata är en bred upphöjd sandväg med ett grönt lågt staket och planterade trän på ömse sidor. Denna väg är endast för fotgängare. Här promenerar alltid mycket folk, äfven af den bästa klassen. På sidorna är stenlagdt och nog så bredt, att 6 à 8 vagnar kunna på hvardera sidan köra om hvarann. -- Jag såg, hvad i Pettersburg ej är ovanligt, i flera privata palats fönster af ett enda slipadt spegelglas, hvilket är dyrbart och vackert, men som gör ett fult afbrott, då ej palatsets alla fönster äro däraf, hvilket jag med förundran märkte här och där.

Narrinken besågs äfven med största nöje. Den består af en mängd stora hus och många afdelningar, med flera gator emellan dem; den upptog säkert 3 à 4 kvarter; jag vågar påstå, att platsen åtminstone är lika stor som hela Helsingfors. Husen hafva två våningar, alla med balkonger, som åtfölja hela öfre våningen, hvilken består i buntmakar-varor af alla möjliga slag; hos dem köper man också alla slags färdiggjorda klädespersedlar m. m. I den andra våningen äro krambodarna, hvaruti finnes allt hvad man i världen kan nämna och som med största fryntlighet envist utbjudes åt den förbigående. Man promenerar regnfri under en täckt pelaregång. Gossar stå till reds med lemonader och likörer i stora pumpor; de servera detta uti rätt snygga glas. Invid dessa narrinker äro äfven fruktnarrinker. --

Också en narrink, som kallas Lusmarknad, hvarest de fattiga få köpa alla sina behof för ett ringa pris: det gifves intet plagg så gammalt och så uselt det vara kan, som icke säljes här, till och med murket skräp, gamla sönderbrutna järnbitar m. m. Denna narrink är ganska stor; där både säljes och köpes.

Vår betjänt köpte ett par goda stöflar för en rubel. Han handlade åt oss en madrass, stoppad med tagel, en fjäderdyna och en filt för 9 rubel. En särskild skonarrink är förundransvärdt stor. Jag köpte af bästa sorten för 1 rubel 25 kopek paret.

På ett annat håll ligger matnarrinken, hvarest man med en full taskbok genast kan få tusen hushåll ganska väl fournerade. Men allt detta bör ses för att rätt kunna bedömas. Jag såg ej allt och minnes ej hälften af hvad jag såg -- Vi återvände till vår kasern ganska trötta efter mer än en mils promenad.

E. m. fördes öfverste Wright, öfv.-löjtnant Knorring, kaptener Bergenstråhle och Lychou till Romanoff, 709 verst från Pettersburg. En obehaglig utsikt för vår förestående färd.

Då man här inköper mat för dagen, kostar en middag otroligt litet. Vi voro 3 personer (betjänten hade kostpenningar): en middag bestod af graflax, oxstek, köttsoppa, hallon och mjölk, och hela anrättningen kostade ej mera än 25 kopek utom bröd. -- De flesta af herrarna spisade hos en major Morelli och fick betala dyrt -- --

Augusti 10.

I en hast fick vi order att resa i dag, men major Bergenstråhle utverkade hos krigsministern att oss tilläts få dröja kvar till den 12:te.

Sedan adjutanten sprungit 3 gånger med propositioner för våra herrar att svära, men alltid fått refüs, kom i natt in i rummet, sedan vi lagt oss, en underofficer som talade fransyska med befallning, att alla herrarna skulle vara hemma dagen därpå, ty kl. 11 f. m. skulle jourgeneralen komma till dem.

Augusti 11.

F. m. klädde sig herrarna i uniform och väntade, men ingen jourgeneral kom den dagen. E. m. kom en transport af svenskar, hvaribland kapten Standerskjöld, som berättade att mina hemmavarande vänner mådde väl; men han medförde intet bref, som jag dock väntade, isynnerhet af min Jeanette.

Kapten Ljungberg hade länge lofvat skaffa mig en hatt, ty han gick dageligen uti narrinken, och vägen dit var för lång för mig. -- -- Ljungberg glömde min kommission, och som vi skulle resa dagen därpå, kunde jag ej dröja längre därmed.

Jag tog betjänten med mig och vandrade till narrinken, ehuru ingen af oss var kunnig om vägen. -- Jag hade ändå kommit tomhänd därifrån, om ej en obekant herre med mycken artighet visat mig, hvarest dessa bodar funnos. Han hjälpte mig att handla hatt och annat smått, hvilket tillgick rätt lustigt, ty han kunde ej annat än ryska, och jag förstod intet däraf, men lärde mig då af honom: hvad kostar det (tschto tschtojt)? -- det är för dyrt (dårågå).

Äfven lärde jag mig sättet att handla med ryssar: när de begära, bör svaras -- *dårågå;* man går bort, då ropa de och slå litet utaf. På detta sätt bör man fortfara tills varan lämnas för hälften, ja, oftast för fjärdedelen af den först begärda summan -- --

Min tjänstaktige herre gjorde sig den mödan att följa mig, han märkte nog, att jag ej var särdeles bekant i denna obeskrifligt stora stad. Om jag kunnat tala med honom, hade jag gärna undanbedt mig denna artighet. -- -- Något ifrån mitt hem togo vi ett gestikulerande afsked af hvarann. Sedan jag så när vandrat 10 verst, kom jag kl. 1/2 10 i kvarteret, i full skratt men ganska trött.

Augusti 12.

Denna dag var bestämd för vår afresa. F. m. ville jag promenera, men ingen var hågad därtill. Morbror Frese var utgången, och min Pappa gick sällan oftare ut än han var befalld. Således förblef jag uti vårt otrefliga rum.

KL 11 f. m. kom jourgeneralen, generallöjtnanten Kapzevitsch, med 3 ordnar och 3 adjutanter: jag förskräcktes då för vår förestående dom.

I vårt rum, i min presence, gjorde han pappa och 4 officerare, som hälsade på oss, ytterligare påståenden om edgången. Jag hade då den glädjen att höra, hur fermt och sturskt en så eländig proposition afslogs.

Generalen antog genast ett bistrare utseende och fasoner, som liknade hotelser. Så framdrog han en lista, hvarpå några voro upptecknade, som lofvat att svära; men sådana Nöt funnos ej i kammaren, ehuru några få skrämdes därtill. Snopen, utan att taga afsked, for han in i ett annat rum.

Alla åtskiljdes, men efter en liten stund blef Pappa befalld till en annan kammare, som varit full af officerare. Där hade generalen prässat dem ännu mera, men de förblefvo obevekliga. Själfmant tillät han då, att 6 à 8 st. skulle så ställa sig tillsammans för att vid fördelningen på orterna i riket kunna inom sig lefva gladare dagar.

Glädjen var stor. I hast upprättades en sådan lista, städad någorlunda efter hvars och ens önskan, som öfverlämnades med tacksägelse till generalen. Men då partierna skulle resa, hvart och ett till sin anvista ort, befanns att generalen gjordt en alldeles ny fördelning, så omvänd, som hans elakhet kunde påhitta.

Svenska pastorn i Pettersburgska församlingen Tavast kom äfven till soldaterna för att med Guds ord beveka dem till edgång; men som han nog tydligt märkte, att de voro sinnade att häfva honom ut genom fönstret, kröp han försiktigt undan.

Dock lyckades det sedermera genom ett nog särdeles sätt få en del af dem därtill: (svältcurn). Då vi reste härifrån, var af 900 man redan 300 döda.

En ung och artig rysk officer kom till oss och anmälte sig såsom vår följeslagare på resan; oss lofvades att få stanna uti Novogorod. Då löften så ofta brytas, vågade vi ej smickra oss i detta hopp, emedan staden ligger endast 185 verst från Pettersburg.

FORTSATT FÄRD.

NOVGOROD.

Augusti 12.

E. m. kl. 7 afreste vi till Novogorod. Sällskapet bestod af öfverste Bergenstråhle, major Hjärnes, kapten Hollsten, min pappa och jag samt den ryske officeren, som heter Durazoff.

Det första hållet var långt, merendels innehållande omtrent tre svenska mil. Det regnade och var ganska smutsigt. Min vagn gick litet sönder på gatan. Man lagade den i en smedja fortare än jag förmodade. Innan vi hunno till tulln, var det skymning. Flera verst utom staden tycktes trakten vara vacker, men det tilltagande mörkret hindrade oss att se. --

Vi gjorde en liten halt; herrarna togo en sup, hvarunder jag på af stånd upptäckte ett sken -- i hast upplyste en mängd raquetter och strax därpå ett präktigt fyrverkeri. Durazoff, som talade franska, berättade att där var en stor fête, som kejsarinnan gaf sin gemål. Fêten gafs på en privat mans egendom; distansen mellan oss och fyrverkeriet var 5 verst, men fältet var flackt; effecten brillant.

Genom natten fortsatte vi resan, åkande öfver de ojämnaste och nästan öfver allt mycket söndriga kafvelbroar, hvaremellan var djup dy. Major Hjärnes, som hade en stor vagn, voro nödsakade att som oftast gå, ty de tumlade om hvarann i vagnen.

Jag smågret i bedröfvelse öfver vårt elände i min trånga vagn, som var nära att hvar minut stjälpa. Sedan vi så tilländabragt natten, stannade vi uti en stor by, där hästombyte skedde.

Augusti 13.

-- -- Åktes till sent på kvällen. Durazoff superade med oss. Pappa, som ifrån Pettersburg var utan åkdon, reste med Durazoff på dåliga bondvagnar, och som han var ovan vid detta sätt att färdas och Durazoff vanligen körde mycket fortare än vi på kafvelbroarna, beklagade min Pappa sig jämmerligen att vara alldeles sönderbråkad.

Augusti 14.

F. m. kl. 4 blef Novogorod i sikte. Stora höga torn -- -- paraderade på långt håll, staden tycktes vara en ibland de större och skyllrade skön. Men huru bedragna blefvo vi icke!

Då vi kl. 5 (e. m.) voro nära tulln, syntes öfver allt stora gamla kloster på alla sidor. Sedermera i staden smutsiga gator, lagda med eländiga kafvelbroar; gamla dåliga hus: den syntes vara grufligt härjad af tiden.

Sedan vi hade passerat en del af den, foro vi öfver tvänne broar, lagda öfver grafvar, och kommo inom en usel fästning, som måste vara tusen år gammal. På andra sidan var en bred å, hvaröfver låg en lång bro med slussverk. Sedan vi öfverfarit den, passerades in uti den andra delen af staden, som skulle vara större och vackrare, men var dock nästan lika skral.

Det första, som jag där såg, var en smutsig narrink, i hvilken en nedmjölad köpman slog sin dräng -- med ett ord, allt hade ett högst obehagligt intryck på mig. Med fasa tänkte jag uppå den ovissa, kanske långa tid, som jag skulle passera uti denna vrå af världen -- --

Vi stannade i ett tämligen snyggt värdshus: värden, italienare, var tjänstaktig och frågvis, talade många språk, men tycktes bäst förstå den konsten att rätt braf skinna sina gäster; det fick vi erfara vid tedrickningen som blef ovanligt dyr. -- --

Sedan öfversten på begäran gifvit Durazoff ett betyg, att han väl uppfört sig emot oss på resan, gick han därmed till guvernören och rapporterade vår ankomst. Vid återkomsten sade han, att allt var arrangeradt till vårt bästa, hvarpå han tog afsked och reste till Moskau, åtföljd af våra tacksägelser. -- -- Det beror nästan helt och hållet af den officern att lätta de missöden, som under en sådan färd förefalla. Vi hafva hittills haft 2 agréabla och 2 desagréabla ledare.

Durazoff hade nyss kommit utur fransk fångenskap, hvari han passerat 2 år. Han nämnde, att han där råkat några af våra svenska fångna officerare, som varit rätt illa hållna, dock bättre än de ryska. --

Vägen mellan Pettersburg och Novogorod går i en rät linie, dragen efter linjal, utan någon enda backe, ganska bred, med kafvelbroar och stenläggning på sidorna. --

Augusti 15.

F. m. tidigt anmälde sig en svensk såsom tolk, en snickare -- denne antogs. Kl. 9 gjorde herrarna uppvaktning hos guvernören (Wasilstchekoff), hvarefter de, åtföljda af en poliskarl, sökte passliga kvarter; det var dem tillåtet att få välja-

Under tiden roade jag mig att se folket på gatorna och förundrade mig öfver deras högst besynnerliga klädsel. Som jag redan sett ryska karlar i skägg och fotsidiga kaftaner, förundrade mig dessa ej så mycket som icke mer ryskorna, hvilka på ryggen ej sågo ut som människor. Ty en stor fladdrande guldblommig sjal var på ett sådant sätt bunden på hufvudet, att den täckte hela damen. Man såg endast de höga klackarna på illa gjorda skor och tofflor.

Herrarna voro ej länge borta. De berättade, att guvernören varit ganska artig och att alla ägde kvarter, hvarpå vi skyndade dit. -- -- Då vi gått ett ansenligt stycke, kommo vi till en köpman, hvarest vårt kvarter var.

En glad gumma och en ung hygglig flicka emottogo oss, hvilka med gästfrihetens välvilja förde oss in uti 2:ne möblerade rum, ett kök och flere bekvämligheter. Jag tror, att den goda gumman hade lämnat oss hela huset, om hon hade kunnat. Efter en stund hämtade hon oss en sort torr fisk, hvilken jag ej förr ätit, men som smakade braf, godt bröd och brännvin.

E. m. satte vi våra saker i ordning. Mitt rum var invid den unga flickans; hon hette Blaga; en glasdörr skilde oss; jag hade just nätta möbler: 3 taflor, som prydde väggen, tyckte jag rätt mycket om. Ingen säng: jag och jungfrun lågo på golfvet. Pappa intog en stor sal; en skärm afdelte ett hörn till sängkammare åt honom.

Augusti 16.

F. m. köptes kärl och mat. Guvernören gjorde Pappa visit; han var en ung nygift herre, verkelig kammarherre, af goda tonen; hade ett kvickt utseende, men såg förbehållsam och mjältsjuk ut, dock mycket artig. Han bjöd Pappa till middag i morgon. E. m. gjorde vi visit hos major Hjärnes, som bodde långt ifrån oss. De voro ej nöjda med sitt värdfolk. Öfversten bodde bäst, hos den rikaste köpman i stan; mer än 1 verst skilde oss åt.

Augusti 17.

F. m. gjorde jag en närmare bekantskap med Blaga, som ville lära mig ryska språket. Hon visade mig all sin grannlåt, bestående i mycket äkta pärlor, den besynnerliga och tillika dyrbara dräkten m. m., åt hvilket alt jag sade: Karascha (mycket braf), det enda ryska ord, som jag har lärt mig.

Genom tolk berättade hon, att hennes far, som heter Wassilvjurna Tarrasoff, hennes mor och bröder äro bortresta 2,000 verst härifrån för att köpa salt för denna och flera städers räkning; att de redan varit länge borta, återkomma ej förr än i oktober, att den goda gumman var hennes mormor m. m.

Hon var nyfiken att se min garderob, hvilken jag visade henne, men hon tyckte alldeles intet om den.

E. m. kl. 3 gick Pappa att spisa middag hos guvernören. Blaga och jag promenerade uti deras trädgård; jag lärde mig då att äta solroskärnor, som hafva smak af mandel. Kl. 5 klädde hon sig och gick sedermera tillika med gumman att hålla bön i kyrkan.

Då Pappa hemkom, var han ganska nöjd med den tillåtelse han fått att alltid låna böcker af guvernören, som äger ett stort och utvaldt bibliotek. Min pappa hade nu gjort bekantskap med två belefvade herrar, en landtmarskalk för adeln inom guvernementet och en fransos, general af kavalleriet i rysk tjänst, hette Quinsona. De voro etablerade här.

Augusti 18.

F. m. begynte jag att arbeta. Midt emot oss bor polismästarn, som har majors rang, talar endast ryska. Pappa gjorde honom visit, hvarpå han genast svarade, men konversationen var trög och för mig löjlig, ty herrarna nyttjade pantomim, och däruti är min Pappa mindre öfvad än han. Han har en ung, till utseendet proper Fru, som ofta arbetar i fönstret midt emot mig. Vi se på hvarann; jag önskar väl att göra hennes bekantskap, men hon talar endast ryska, som för mig är trolleri.

E. m. kom vårt ressällskap till oss. Hvar och en talade om hvad man sett och hört. Öfversten bjöd oss på supé andra dagen.

Augusti 19.

Uti alla städer i ryska riket är marknad på en viss dag i hvarje vecka. Här i Novogorod är den på fredagarne; då kommer mycket landtfolk in med matvaror, som man får köpa för skäligt pris. Men dess emellan äro priserna ej så billiga. --

I dag föll det mig in att fara med gumman till narrinken, där marknadsplatsen är på torget. Med förundran såg jag gumman taga med sig en påse med utslitna skor och en annan påse med gammalt järnskräp, som skulle lämnas till en hustru för att där säljas. Bönder och fattiga köpa slikt. Nu kan jag göra reda för herrligheten.

Narrinken är stor, bestående af många bodar fulla af varor, hvilka köpmännen hafva den vanliga ryska seden att flitigt utbjuda åt de förbigående. Jag, som ej kunde tala med någon, var hjärtans förlägen öfver allas begapningar och den redogörelse om mig, som min följeslagerska måste göra hvar och en af sina bekanta, som hon råkade. Sådant gjorde, att det drog plågsamt länge ut på tiden. Jag gjorde den reflexionen, att ryssar har en nyfiknare karaktär än vår nation -- --

Intet bättre folk syntes här, endast borgare och bönder, som sålde och köpte. Här såg jag ett sammelsurium af dyrbarheter och lappri uti en förunderlig blandning af de fulaste och mest snuskiga madamer och gubbar, sittande alla årstider på bara marken, nu i djup gyttja, ty torget är ej stenlagdt. Om vintern sitta de i snön på utbredda bastmattor och hudar i en rät linja; äfven i cirkel -- stojande. Här satt en gumma och utbjöd en sämre sort Zobelmuffar; där satt en gubbe med rostiga järnbitar; här en kärring med äkta pärlor; där en med guld och silfver, jämte den en med de usligaste trasor, därjämte en med pannkakor; somliga med surkål; andra med en otrolig myckenhet af gurkor och lök, som utgöra ryssens största delice. Där var många lass med ätliga varor af alla slag.

Ganska nöjd att slippa detta stoj for jag hem med föresats att ej ofta bevista någon fredagsmarknad. Men gärna skall jag skicka jungfru Stille dit att handla.

Om hösten sändes härifrån till Pettersburg inlagda gurkor i fastager; en half tunna säljes här med avance för 2 1/2 rubel; de äro inlagda i salt vatten; dock så delicata, att man i Sverige ej finner dem så goda i vinättika.

E. m. spasserade vi till öfversten; vägen var mycket lång. Vi bodde uti hvar sin ända af staden, på inre sidan af fästningen. Jag såg ej ett enda dugligt hus, hvarken af trä eller sten.

Sedan vi druckit the, gjorde jag med några af sällskapet en promenad för att bese en samling af barker, som funnos vid stranden. De äro en sort öfvermåttan breda, långa, platta båtar, som genom sjöar och strömmar genomlöpa flere tusen verst af riket; alla skola passera Novogorod till Pettersburg, lastade med säd och alla slags matvaror. De tillbringa 1 à 2 år på vägen; härifrån till Pettersburg är ån så ström, att de sällan behöfva ro med de två oformliga åror, som de annars nyttja. -- -- Sedan vände vi om, superade och åtskildes kl. 11.

Augusti 20.

E. m. gjorde Pappa och jag en promenad omkring en del af staden. Den har fordom varit befästad, gamla ruiner och torfvallar äro ännu lämningar däraf.

Uppå dem promenerade vi och öfversåg staden och landet. Här är en mängd af kyrkor och trädgårdar, hvaruti ej stort annat finnes än lök, gurkor och kål, ganska få fruktträd. Potatisplantering har ännu ej vunnit allmogens förtroende emedan den gifver rofvorna företrädet. Landet här omkring är så långt ögat kan nå ett haf af jämna fält, uppå hvilka ej finns något träd, berg eller backe. -- -- Många munkkloster syntes, hvilka fordom legat inom staden, men som nu äro flere verst utanför -- -- (staden) bebos nu mest af borgare, som alla drifva handel, i synnerhet på Pettersburg. De äro förmögna. --

Vår värd har byggt ett litet torn uppå sitt ena stenhus, en prydnad, som mycket brukas här. Vi kröpo dit, anförda af Blaga: härifrån kunde vi se öfver stadens båda delar, öfver fästningen, landet, alla kloster, några egendomar, ån med alla barkerna och på en mils afstånd en sjö, hvari ån hade sitt utlopp. Denna utsigt var öfvermåttan vacker. Vi räknade, att inom staden finnes 52 kyrkor utom många bönehus. Inberäknadt de kyrkor, som syntes på landet omkring oss, gick antalet till nära 100. -- -- Man kan af deras antal döma, hvilken mängd af helgon de äga, ty det är ganska rart, att 2:ne kyrkor hafva samma slags helgon; många af dem ligga i silfverkistor, uti granna och kostsamma grafkor. Vid slutet af gatan i hvarje by och på broar och gator i städerna finnas bönehus af trä, som i konstruktion likna våra hälsobrunnars brunnshus. Här brinner dagligen vaxljus, på det att de förbigående och åkande må få lägenhet att korsa sig för helgonen.

Sedan vi i tornet förnöjt oss i utsikten, gick Blaga in och jag till en gunga, som var på gården. Den är ovanlig och ej farlig. På den sitter jag alla aftnar med mitt arbete. Men springer oftast i trädgården att äta bär.

Augusti 21.

F. m. såg jag borgarefruarna (hvilka på ryska kallas Matjuska) uti sina granna kläder gå till kyrkorna. Deras klädsel -- -- är högst märkvärdig. Håret strykes utur ansiktet och omflätas till en lång hängande piska med granna band i ändan. Öfver pannan bindes en veckad pärlspets, gjord af små äkta pärlor, men i kanten äro de stora; denna är inimot ett kvarter bred och räcker till båda öronen. Därvid bindes en stomme af karduspapper, 1 1/2 kvarter hög framom, men lägre i nacken: uppå denna stomme sättes en bred guld- eller silfvergalon af samma form, utsydd med äkta pärlor och brokiga stenar; öfverst på allt detta sättes en öppen krona af 1 1/2 kvarters höjd, hopsatt af guld- och silfvergaloner. I nacken fästes en ovanligt bred ros af taft, påsydd med galon. I pannan öfver pärlspetsen fästes en blomma af glitter. Stora örhängen af äkta pärlor. Ansiktet sminkas med hvitt och rödt, men deras smink är af den beskaffenhet, att det ej skämmer hyn, hvilken de i allmänhet hafva rätt vacker. Tänderna svärtas, som mycket stöter ett därvid ovant öga. Alldeles rundskurna kjortlar af visst 8 alnars vidd af tjockt sidentyg, väfvit med guld- och silfverrosor, en kvarters bred guldgalon nedomkring och om lifvet rynkad. En koft med kjortlif, smal emellan axlarna, utan ärmar och mycket utringad -- -- linnet är af fint lärft, veckadt på bröstet

och endast så mycket utringadt, att det breda äkta pärlbandet skall få skådas, som merendels är 7 hvarf tämligen stora pärlor -- på armarna hafva de flera hvarf äkta pärlor; ett förkläde af skirt tyg, grannt utsydt, som bindes öfver bröstet, nästan i halsgropen. -- --

Flere har jag sett med brillantringar, broderade skor, men det händer ibland utan strumpor. Deras gång är något tillgjord med en viss air. Alla gå lika generade, och då de hälsa på hvarannan, sker det ganska ceremonielt och utstuderadt: kysser 2:ne gånger, som är seden öfver hela riket både bland bättre och sämre folk.

Nästan alla äro feta, dumma, framfusiga, nyfikna, ja näsvisa.

E. m. öfvertalade vi Blaga att föra oss till ett närbeläget munkkloster som låg utom staden. Kyrkan var byggd midt på en stor borggård, som var kringbyggd af höga murar och många förfallna hus. En park var på ena sidan af murn, uti hvilken ingen slapp in. Munkar syntes ej, hvaraf vi dömde, att ej många finnas här.

Vid vår hemkomst gick Pappa till öfversten; men jag fortsatte resan med Blaga genom staden till ett nunnekloster, som låg utom en annan tull. Vanliga nunnor i långa svarta kåpor mötte oss på gården med sina radband i handen. De förde oss uti 3 kyrkor, hvaraf ingen var särdeles vacker. De syntes vara fattiga. Deras religionsregler äro numera ej så stränga som fordom. De hållas nu såsom pensionärer, hafva ej mer än 12 rubel årligen af kronan, hvilket ock vållar att de tigga. Deras klädedräkt är bibehållen äfvensom munkarnas.

Sedan vi gifvit nunnorna litet pengar, reste Blaga med mig till sin syster Maryka Wassiljevna, som är gift; hon fägnade oss med thé och sylt, hvarefter vi foro hem i vår droska.

Ryssarna hafva flera fastlager om året, en och annan, som räcker 7 à 9 veckor; då ätes ej kött, mjölk, ägg, smör m. m., endast fisk och rotsaker. De förnäma iakttaga ej så noga denna penitens. Nu har varit en temmelig lång fasta, som snart lider till slut.

Augusti 22.

Alla dagar gå många fångar här förbi som man påstår skola föras till Siberien; i dag har mängden däraf varit stor: de äro hopbundna parvis i armarna eller benen, gå med hattarna af sig och tigga med en sång, som är allt för ynkelig; de få genom fönstren allmosor nästan af alla.

Betäckningen består af flere bönder, som med stora påkar och piskor föra dem gående från by till by. Jag har hört att de tillbringa mer än ett år på vägen.

Stadens fattiga hafva blott om lördagarna tillstånd att begära; då komma de som bisvärmar och undfå vanligen allmosor af alla genom fönsterrutan. En ansenlig utgift, ty här äro de verkligen välgörande mot uslingar, som är det enda jag förstår att estimera i deras religion.

Landtmarskalken för adeln gjorde Pappa en visit. Kvällen passerade vi hos major Hjärnes.

Augusti 23.

Vi bo på den största gatan, hvaraf Jag har det nöjet att se alla resande, som fara till och från Moskau. De skola förbi våra fönster. Hvarje dag far 8 à 10 vagnar af alla möjliga fasoner förutom de foror, som oupphörligt föras ifrån hela riket härigenom till Pettersburg.

F. m. bjöd vår glada gumma oss till middag. Hon kallas af hela huset Babuska -- äfven af oss -- (på svenska mormor och farmor). Maten var högst ovanlig för oss, blandad af godt och af sämre slag. Min Pappa tyckte ej om den. Jag äter med andra och glömmer strax, hvad jag ätit.

Men det var aktningsvärdt (beaktansvärdt) att finna hos så rikt folk, första gången bjudna, smutsigt, trasigt och

mycket groft duktyg samt stor oordentlighet, som är ett härskande fel öfver allt här.

E. m. var jag hemma. Emot kvällen gjorde Pappa och jag en promenad på vallen. Vid återkomsten var general Qvinsona hos Pappa för att taga afsked. Han skulle med sitt kavalleriregemente marschera till Finland.

Augusti 24.

F. m. såg jag en begrafning, som merendels sker på förmiddagarna; den sätter mycket folk i rörelse, ty alla trasiga gapare följa med i procession.

Då alla ditbjudna äro samlade, hålles gudstjänst kring liket. Prästen kastar rökelse öfver det, och alla kyssa likets hand. Sedan gå både karlar och fruntimmer till kyrkan i följande ordning:

Först klockaren med en skål, som är risgrynsgröt uti. Sedan 2 präster bärande ett kors och ett helgon. Så komma några karlar, som på sina axlar bära likkistan, placerad på en bår, hvaruti den döda ligger grannt svept med bart ansikte; därefter bäres locket och en himmel bäres af andra.

Sedan gå karlar och fruntimmer utan ordning. Alla lådas gråta och jämra sig, sjunga och pipa eländigt, hvartill klockaren ger tonen.

Vid herrskapsbegrafningar sjunga prästen och klockaren allena.

Alla promenerade barhufvade, dock ej damerna. Uti kyrkan hålles åter gudstjänst. Alla gästerna skola äta ett skedblad af gröten öfver likets hufvud: jag vet ej uttydningen af detta. Liken få pengar, hvarför ock vaxljus strax fås, som den betalande insätter framför den (helgon) bild, han mest älskar. Liket kysses åter. Kistan fastspikas och förblifver där (hur länge vet jag ej), hvarefter alla (återvända) hem i likgården för att trakteras.

Man har sagt mig att vid barndop gifves åt barnet nattvarden. Ett litet kors bindes kring dess hals, hvilket hela lifstiden bäres. När flickbarn födes, stickes genast hål i öronen på dem.

E. m. gjorde vi bekantskap med en guldsmed; han talade något svenska och lofvade att hjälpa oss uti hvad som behöfdes, ty det blef oss kunnigt, att vår snickare var en flykting från Tavastehus' stockhus och dessutom liderlig.

Han aftackades med befallning att aldrig återkomma.

Augusti 25.

Prasdnik betyder helgdag, den de hafva 2 à 3 gånger i veckan utom söndagarna. Ibland inträffar att hela veckan eller ännu flere dagar äro helg, ty hvart helgons, hvar apostels och död biskops födelsedagar, namnsdagar och de dagar, då de beträdt sina ämbeten, deras döds- och begrafningsdagar äro stora helgdagar. Dagar för Gud, för Jesus, för Maria, för Adam och Eva m. fl., kejsarens uppstigande på tronen, hela kejserliga familjens födelse-, namns- och somligas dödsdagar firas.

Mängden på dem är otrolig.

Den mindre klassen af folket hålla alla dessa dagar heligt vördnadsvärda och utöfva med djupaste andakt gudstjänsten. De äro så fulla af nit och vidskepelse, att man ej utan medömkan kan se huru i vårt tidehvarf kan finnas en så oupplyst nation. Häraf följer ock att hopen arbetar ganska litet, men super desto mer.

Herrskaperna iakttaga ej alla reglerna så noga, men de flesta äro dock i kyrkan högst andäktiga i korsande, bugningar och sång. Men emellanåt skrattas och pratas högt om indifferenta saker, hvilket man aldrig ser menige man göra.

Uti alla rum och bondstugor ser man helgon uppsatta i ett hörn med en lampa hängande framför dem, som helgdagsaftnarna itändes och brinner hela natten. Hvar och en ryss, som inkommer, korsar sig först för bilden, innan han talar med någon. Äfven hänga grannt målade ägg öfver dem, som om påskaftnarna ditsättas.

Om någon påskmorgonen på gata eller i hus möter en ryss, som presenterar ett ägg, så är man förbunden att kyssa densamma på kinden. Till och med kejserliga personer nödgas iakttaga denna sed med den ringaste undersåte.

Fästen på deras 13:de dag är en ibland de mest betydande och högst besynnerlig. Den börjas på morgonen och kallas Jordan: alla trupper skola paradera vid sjö, å eller brunn; prästerna (med) tända ljus. Klockorna klinga. Vattnet inviges. Korset doppas däruti. Och Frälsarens bild döpes. Bättre folk bestänkes med det invigda vattnet; men det händer nästan alltid, att gemene man kastar sig i vattnet, det må vara hur kallt som hälst.

Uti deras sofkamrar ser man ena väggen merendels fullsatt med helgon af silfver i träram och äfven i hörnen af rummet flera skåp med dem, som utom lampor och ägg hafva små vaxdankar, hvilka i somliga hus brinna hela natten.

Framför dessa helgon korsa de sig aftnar och mornar.

Uti ett litet skåp af glas har jag också ett hufvud i min kammare, som sannerligen är ett mästerstycke i teckning och målning.

Blaga vill ofta lära mig att framför det samma korsa mig, men till denna lärdom är jag ej benägen. Dock fruktar jag, att vi äro ansedda såsom hedningar; också lefva vi så ungefärligen; ty här äro vi alldeles urståndsatta att öfva vår rätta gudstjänst. Och då man här ser andra så flitiga uti sin, är det påkostande att ej i utvärtes mått o äfven kunna dyrka det högsta Väsendet.

Flera timmar om dagen stå kyrkorna här öppna, då hvem som behagar går där in. Kl. 6 hvarje afton är där bönestund. Där finnas inga bänkar; alla stå framför helgedomen, som är en stor afskrankning i fonden af kyrkan, hvarpå en stor dörr och på sidorna 2:ne mindre finnas. Därutur komma prästerna, en i sender, som kasta rökelse åt de kringstående och tala något på slavonska, som jag ej tror att alla begriper.

På en upphöjning står en chör, som består i en mängd af karlar och pojkar, hvilka sjunga nästan oupphörligt. Uti somliga kyrkor sjunges väl.

Gudstjänsten består mest häruti och att klockarn pladdrar utur en stor bok.

Församlingen (N. B. endast till och med medelklassen) kastar sig som oftast med pannan mot golfvet för guld- och silfverhelgonen. I denna besynnerliga ställning ligga de i flere minuter, och då de stå, korsa de sig nästan beständigt.

Om en grek (grekisk-katholsk) gifter sig med en lutheranska eller ock tvärtom, är enligt lag att bröllopet sker på grekiskt vis, och att deras barn uppfostras i denna religion.

Aldrig går någon ryss eller ryska förbi en kyrka utan att korsa sig. De kunna stå sålunda en lång stund.

Den artighet och aktning allt sämre folk visa hvarandra, är förundransvärd. Aldrig råkas 2:ne bönder, som icke rätt ödmjukt taga hatten af sig med nickning. Äro de väl kända, så pussa de hvarandra 2:ne gånger; men de största skälmstycken döljas under skinnpälsen.

Lätja är isynnerhet borgerskapets hufvudfel. Pojkar tyckas blifva uppfödda endast för att göra drakar, som med ett oupphörligt sorl gata upp och gata ned flyga i luften.

Ryssens hufvudpassion är sång och stjäla, brännvin och osnygghet med de råaste seder.

På prasdniksdagar om aftonen bruka unga borgareflickor och karlar att promenera på gatorna, bullrande på fönstren under det allra styggaste gnäll med sång, ett bruk, som hos oss ej pöbeln skulle följa.

Bönder och tjänstefolk äro merendels lifegna; man säljer och köper dem såsom kreatur. Här i orten kostar en dräng omtrent 250 och en piga 150 rubel. Under tjänstetiden få de ej annat än dålig mat och ganska litet kläder. Handteras för öfrigt efter ägarns behag: för dessa finnes ej någon lag.

Man säger, att kejsar Alexander mildrar deras öde, och att han dagligen bjuder till att omintetgöra denna så vanhedrande handel. Sant är, att han nyligen genom en ukas befalt, att den som vill eller nödgas att söndra sin egendom (bönder kallas här egendom), får ej sälja den åt någon annan än honom, som då gifver 500 rubel för hvar bonde och gör honom genast fri. Men de stackars pigorna äro glömda uti denna så prisvärda befrielse.

Possessionater är dock förbehållet att kunna på en gång sälja hela sin egendom åt hvem han behagar.

Ibland de bättres och sämres oumbärligaste egendom är en god badstuga; och de finnas här så väl inrättade som man det kan önska. I den delen gå de långt i propretéten: min Blaga skaffar mig ofta nöjet att begagna inrättningen.

Utom de långa fastlagerna fasta de äfven 2:ne gånger i hvarje vecka. Onsdagar dricks thé och kaffe utan grädda. The förtares i öfverflöd; det får man också för 3 rubel skålp, äkta godt.

Jag tror, att i hela världen finnes ej så mycket gurkor som här. För 5 kopek (som i vårt mynt gör 6 styfver) får man en serviett full; vid hvart mål för 5 à 6 personer införas stora rågade fat. Vi äta dagligen en ansenlig portion. Råa tycker bondryssen mest om dem.

De förstå att väl använda alla jordväxter. Jag har med förundran ätit mycket som jag trott duga till intet, t. ex. svampar, pumpor, vallmofrö, gräs m. m.

Augusti 26.

Sedan jag skickat Stille på marknaden, gick jag själf till Blaga och lånade af henne några förnödenheter; ty i afton skall major Hjärnes och öfversten med dess herrar supera hos oss. I morgon skola thekoppar m. m. inköpas för att hädanefter slippa låna.

E. m. kom vårt främmande. Herrarna spelade kort. Fru Hjärne och jag hälsade på Blaga, och hon kom in till oss. Jag trakterade flitigt med solroskärnor. Vid supén skrattades rätt godt åt den dåliga taffeln. Att anrättningen var tarfvelig skedde på en gemensam öfverenskommelse.

Augusti 27.

F. m. var jag med fru Hjärne uti narrinken och handlade. Vi hade redan lärt oss så mycket ryska, att vi på egen hand slogo oss ut, sedan Blaga lärt oss några ord.

Herrarna spela ibland biljard hos italienaren, men det långa afståndet gör, att de sällan profitera därutaf.

Min Pappa som fordom roade sig att själf sköta sitt kompagni, att läsa och skrifva och att vara uti en glad societet, har här otroligt ledsamt, i synnerhet som han redan plågas af hemsjuka och kan aldrig vänja sig att fördraga någon ryss eller något ryskt.

Stille ökade mitt bekymmer; ty då hon träffade någon ryss, var hon nästan alltid plump och elak mot dem. Pappa kunde jag ej öfvertala att hafva fördrag och tålamod, och Stille lät omöjligen hejda sig, ehuru hon fruktade Siberien: hon ville resa hem.

Jag var i flera afseenden just uti en kinkig belägenhet; förlorade dock ej hvarken hopp eller mod, ty Pappa var för öfrigt sig lik uti ömhet och välgörande godhet mot mig, och Stille förstår jag att kurera.

De besynnerliga rykten, som äfven i denna vrå dagligen löpte och löper om Sverige och kriget, och ovissheten, hur länge plågan skall räcka, gjorde också min största oro.

E. m. bjöd Blaga fru Hjärne och mig att bada, hvilket vi ock gjorde.

Augusti 28.

F. m. läste vi Bastholm**[1]**. E. m. gjordes visit hos major Hjärnes, hvarest de öfriga svenskar ock voro. Fru Hjärne och jag roade oss att se de promenerande prasdnikssällskaperna och gjorde en jämförelse mellan vårt forna hem och detta. --

Vi förundrade oss öfver damernas sätt att bära sina sjalar; de hade dem svepta kring lifvet och armarna, hängande ned till fötterna. Till andra dagen, som var prasdnik, gjordes öfverenskommelse att följas åt till den kyrkan, där gudstjänsten var.

Augusti 29.

F. m. kl. 9 spasserade vi till major Hjärnes. Tolken var före oss där. Kl. 10 hördes på gatan en andäktig sång; strax därpå syntes en procession med flera grannt klädda präster. En hade rökelsekärl, en annan korset, och 2:ne hvar sin liten flagga, därefter 2:ne helgonbilder, målade på trä i människostorlek, hvilka buros af flera andeliga personer. Prästen och hela skaran voro barhufvade. De, som mötte denna procession, stannade, bockade och korsade sig. De åtföljdes af mycket folk, allt under sång.

Tiden att gå till kyrkan var nu inne. Utanför var mycket folk, som ideligen bockade och korsade (sig). I kyrkdörren råkade vi en tartarisk prins (Knes), som Pappa kände och som lofvade att anföra oss. Denne prins var skolmästare i storskolan härstädes, bestående af 95 pojkar.

Kyrkan var liten. Med svårighet fick vi genom knesens tillhjälp en god plats. Där var mycket herrskap, som med största nyfikenhet betraktade oss. Knesen underrättade oss, att Adam och Evas fäst firades och att högtidligheten var mycket stor.

Präster, grannt sirade, sprungo om hvarann, sysselsatta att iordningställa en förgyld stol, som ställdes midt på golfvet uppå en liten upphöjning.

Så öppnades stora dörren till helgedomen. Metropoliten trädde ut, verkligen med värdighet, i en praktfull lysande skrud. Han hade därofvanpå flera ordnar.

Alla utom vi bockade och korsade sig. Han har ett hyggligt utseende och talade med behag några ord; kastade sedan rökelse på folket, som oupphörligen korsade sig.

Han gick in och dörrn tillslöts. Efter en stund öppnades den åter. Han kom då ut med ett flergrenigt brinnande vaxljus i handen. Han talade och under detsamma vinkade med ljusen åt folket så häftigt, att vax stänkte öfverallt.

Fru Hjärne och jag voro olyckligtvis något för nära prelaten, hvarigenom hon fick en souvenir på sin capotte.

Därefter gick han åter in, och dörrn slöts åter till. Strax öppnades den för 3:dje gången. Prästerna rangerade sig på trenne linjer, igenom hvilka biskopen leddes af 2:ne bland de förnämsta prästerna till den omnämnda stolen på hvilken han satte sig.

Gudstjänsten fortfor. Emellanåt talade Hans Högvördighet själf och kastade med grace rökelse.

Sedan detta räckt vid pass 1/2 timma, fördes han i samma ordning från stolen.

Då han kom in i Helgedomen, var en prästinvigning. Metropoliten satte sig uppå en stol vid hörnet af ett altare, som var midt på golfvet i Helgedomen. Den, som skulle bli präst, gick visst 8 hvarf däromkring: hvar gång han kom till biskopens hörn, föll han på knä och kysste hans fötter, hvarvid biskopen alltid tilltalade recipienten.

Han omkläddes framför biskopen, som sedan lade handen på hans hufvud och därpå var denne präst.

En präst höll en handduk och en förgylld skål med vatten, hvaruti metropoliten ofta sköljde sina verkligen hvita och rätt vackra händer.

Dörrn slöts. Men Metropoliten utkom strax med ett kors i handen. Bredvid honom ställde sig en präst, med en skål vatten och en viska. De förnäma begynte att kyssa korset och metropolitens hand, som slöts så, att han med viskan kastade på dem en dosis vatten i ansiktet, hvilket de ganska begärligt emottogo.

Metropoliten gaf åt några, som han mest ville gynna, hvar sin liten kopparpenning, som de gömde.

Härpå presenterades flere fat med äpplen; vi erhöllo äfven hvar sitt, men de voro högst osmakliga.

Nu var ceremonien slut. Vi spasserade hem trötta af stående.

Ännu en vidunderlig fäst, hvars like jag tror, att historien ej kan uppvisa.

De tro på sannfärdigheten af händelsen, som bevisar deras ansats för det vidskepliga. Häraf en följd i deras hårda lynnen och råa seder.

Deras upplysning är så himmelsvidt skild från vår, att man ej kan göra sig ett begrepp om deras vildhet och sedefördärf. Allmänt stjäls, ljugs och bedrags. Supa och slåss; ogina och smutsiga -- äro hufvuddragen uti deras hvardagslefnad. Mången ädel njutning är förbjuden, och mången naturlig passion utrotad.

Prästerna äro uti så liten aktning, att de ej kunna umgås med bättre folk; så snäft lönta, att de i mjugg tigga; så okunniga, att de stapplande läsa sitt modersmål; de veta ej det minsta, hvad som händt och händer uti deras land, ännu mindre hos oss och andra nationer.

Anledningen till fästen en gång om året är denna: helgonet St. Anders har på en oformligt stor kvarnsten (liggande här att skåda) seglat från Rom hit. Men utom annat är ock märkbart att Novgorod var den tiden en Uppstad, kanalen är i senare tiden uppgräfven. Olycklig den, som disputerar händelsen, och ännu olyckligare den, som gör ett gyckelspel af dessa dumheter.

Sådana oförnuftiga inrättningar utestänga all upplysning och blifva säkert varaktiga så länge detta stora rike äger bestånd.

Vår Babuskas bror är inkvarteringsmästare, bor jämte oss. Genom fylleri håller han dagligen uppträden, som genera oss.

Kl. 4 e. m. berättade han oss vår lycka, som i afton skulle uti min Pappas rum få mottaga en prins, hvilken han här inkvarterat.

Just som Pappa var i fart att gifva honom en örfil, inträdde en ung officer, som i de mest belefvade termer anhöll, att den rika, för sitt vett och sina talenter öfver hela världen kända prins Gortschakoff skulle af pappa tillåtas att få bo i yttre rummet, ty prinsen var blesserad och kunde därför ej transporteras uppför trappor, hvartill ingen sådan lägenhet fanns som denna i hela staden.

Pappas svar blef:

I detta fall -- om det också vore en underofficer -- så cederar jag min kammare.

Allt fördes genast in i mitt lilla rum.

Kl. 6 kom prinsen med mycken ståt och en talrik svit. Ifrån den vackraste resvagn, som jag nånsin sett, utbärs han på en med sidentyg klädd fällstol.

Prinsessan med sina damer inkörde i huset midt emot oss. Strax kom hon med en sällskapsdam på vår gård. Hon hälsade vänligt, bad om förlåtelse att hennes man nödgades delogera oss, dock endast för en natt.

Genast började hon att politisera om ursprunget till kriget, hvarvid jag märkte, att min Pappa blef uppbragt och svarade med en allvarsam ton:

Konungen af Sverige vill ej bli vasall åt Bonaparte.

Hon smålog, och tillstyrkte Pappa att ej yttra sig så djärft för någon annan än henne, som i alla fall hyst en particuliére högaktning för konungen och tillade, att Sverige åtminstone kan skryta att i honom äga en herre af den fastaste karaktär.

»Men edra trupper ha fått mycket stryk, och hur kan man motstå Rysslands arméer och resurser?»

Prinsessan gaf en vink och gick i trädgården. Vädret var vackert.

Prinsens medicus talade till Pappa på tyska, och Pappa svarade på fransyska. Detta skedde växelvis i fort pladdrande en lång stund, som föreföll mig sällsamt.

Prinsessan återkom, intog en plats på en bänk och befallte Pappa att sätta sig. Då efterfrågade hon grefvarna Hans och Claes Wachtmeister, som i förra kriget blefvo fångne. Hon var nyfiken att få veta, hvar gref Claes bodde, om han var gift; gjorde många frågor om honom och bad att hälsa dem.

Hon syntes nära 40 år, såg ännu braf ut. Under mycken vänlighet iakttog hon en väl afpassad värdighet i tal, svar och skick. Hon gick in till sin man utan att återkomma. Om natten jämrade han sig, (så) att min Pappas nattro blef störd.

Augusti 30.

F. m. kl. 11 reste herrskapet i 6 vagnar åtföljda af en talrik betjäning. Resan ställdes till Moskau.

E. m. åtog jag mig att på ett svenskt mode sy en klädning af gridilin taft åt Blagas lilla syster Tanja, 6 år.

Augusti 31.

F. m. voro vi hemma. Sågo då med förundran, hur djur på vagnar fördes till Pettersburg. Vagnarna äro 8 à 10 alnar höga, byggda i 4 våningar och sågo ut som hus af pertstickor. I den understa våningen kacklade kalkoner, i den andra gäss, i den tredje ankor, i den fjärde höns. Då halsarna kom genom spjelorna, såg det lustigt nog ut. E. m. voro vi bjudna till öfversten. Min Pappa spasserade dit helt tidigt. Men jag blef hemma.

September 1.

Jag uppspände i båge en sjalett för att utsy. E. m. hos major Hjärnes. -- --

September 3.

Var för första gången regn och fult väder. Vi voro också ruskiga till humöret. F. m. arbetade jag. Min Pappa hade efter vanligheten ledsamt och mådde ej väl. E. m. kom major Hjärnes till oss. Majorerna öfvade patience. Nu projecterade Pappa major Hjärne att skrifva till general Buxhövden i Finland för att begära flyttning till Wiborg: man kunde åberopa sig högtidliga löften därpå m. m.

De kommo öfverens att göra det med fortgående post. Sedan vi ätit tillsammans, gingo de hem -- --

*   *
*

Brefven, som icke stå i dagboken, skrefvos omedelbart, major Hjäjnes redan samma afton.

Intressanta dokument, som de äro, meddelas äfven de här:

»-- -- Uppå Hans Excellense, generallieutenant herr grefve Kamenskijs begäran har jag till honom skrifteligen aflämnat mitt hedersord att under innevarande krig emellan Ryssland och Sverige ej i något af seende tjena emot Ryssland eller dess allierade, hvarpå mig blef tillåtet att kvarstanna i Finland, men sedan jag nu som krigsfånge blifvit transporterad till Novgorod, så vågar jag i ödmjukhet hos Eders Excellens anhålla att antingen återfå min aflämnade förbindelse såsom nu mera öfverflödig, eller ock att ärhålla tillstånd få vistas i Wiborg.

De många olägenheter att med famille vistas på ett ställe, där jag är okunnig i landets språk, är orsaken hvarför jag utber mig att få komma till Wiborg, hvarest jag åtminstone ej i brist af språkkunskap nödgas med min famille sakna de nödvändigaste behofven.

Med tillförlitnad på Eders Excellens godhet och sensibilitet vågar jag hoppas gratieust svar.

Med djupaste vördnad har jag äran framhärda

Eders Excellences
allerödmjukaste tjänare
Gustaf Hjärne.
Major vid Kungl. Svea Artilleri samt Ridd. af Kgl. Sv. Orden.

Novgorod den 3/14 September 1808.

Major von Hauswolffs bref, skrifvet dagen därpå, medan hans dotter var på promenad med fru Hjärne, hade följande innehåll:

Hos Eders Excellens, som visar alla och äfven däruti en del af mine kamerater ädelmod och välvilja, att somlige fått tillstånd återvända hem, andre åter att kvarstanna uti Wiborg, supplicerar jag såsom den största grace, att tillika med min dotter och domestiquer få förbyta vistelsen här i Novgorod i flyttning till Wiborg. Jag vore högst obillig, om jag nekade att jag icke är väl här omfattad med all artighet och godhet, men jag grundar min supplique på Ed. Excellences eftergifvenhet att låta en ung dame och mig få préféréra Wiborg, hvarest herr Capitaine Falk och baron Rehbinder med fruar fått Eders Excellences tillstånd att vistas -- ett stort skäl för sammanlefnaden, som språk-okunnigheten gör omöjlig här, och det ännu större, att våra högsta förnödenheter af samma ordsak fördyras och försvåras här till den grad, att ätliga varor äro för oss svåra att träffa.

I hopp att Eders Excellence ej illa upptager vår önskan, afvaktar jag så mycket säkrare ett gracieust och nöjsamt svar, som jag redan gifvit en oåterfåd försäkran att jag ej skall tala, mindre göra något, som kan vara misstänkt och som jag vid skilsmässan från hemorten blef tillsagd att få qvarstanna uti Fredrikshamn eller Wiborg.

Med största summission har jag äran vara etc. -- -- --

Sedan brefven blifvit afsända, återtog lifvet för de fångna svenskarna sin vanliga enformiga gång, och Adelaide von Hauswolff fortsätter att berätta:

* *
*

September 5.

F. m. arbetade jag; bekikade emellanåt en mängd resande, som passerade fram och åter. Lyxen i equipager och betjäning är stor. Sällan ser man en resande med mindre än 6 hästar för vagnen, och ofta har jag sett blott en person med 8. De medföra kalescher och wurstar, tomma, för att däruti åka efter väderlekens beskaffenhet. Jag tror, att sällan körs så fort som i Ryssland. Oaktadt kafvelbroar, stenlagda vägar och smuts kan man åka öfver hufvud taget 20 mil på 12 timmar.

E. m. gjorde Durazoff oss visit, nyss återkommen. Han berättade, att Moskau är större än Pettersburg, att den är ett paradis på jorden, att gref Löwenhjelm, som är fånge där, mår väl, spelar kort och roar sig mycket. Durazoff fortsatte resan till Pettersburg.

September 7.

F. m. major Hjärnes till oss. Patiencebordet kom fram. Frun och jag promenerade uti narrinken. Vid återkomsten utbjöds svenskt smör, hvilket vi hittills ej kunnat få köpa, ty ryssarna känna ej smör, utan ysta mjölken i ugn, som är braf nog till mattillredning, men ej på smörgås. Med stor förnöjelse köpte vi 2 pud. -- --

September 11.

Jag pysslar alltid med något arbete; min Pappa läser eller skrifver.

F. m. till major Hjärnes. Vi åtföljdes till kathedralkyrkan; där var litet folk. Kyrkan är temmeligen stor, något olik de andra grekiska. Den är gammal och mörk, har många hvalf och pelargångar, flera präktiga grafkor, uti hvilka helgon och apostlar ligga mycket väl balsamerade.

På dessa högtidsdagar öppnas kistlocken, och hela församlingen kysser deras händer. Gudstjänsten är då alltid uti samma kor. Här var kören allt för vacker.

På hemvägen träffades öfversten, som bjöd oss hem till kvällen. Jag ursäktade mig och blef hemma; skref med posten bref till Finland.

September 12.

Var ett ovanligt fult väder. Kl. 12 kom Farbror Dålig (jungfru Stille gaf inkvarteringsmästarn detta namn, som han må behålla) och berättade, att 8 à 10 svenska officerare äro ankomna.

Glädjen och nyfikenheten blef stor. Jag hade så när själf utsprungit att kunskapa.

Sarström skickades -- hvar minut (var som en) timma. Ändtligen återkom han. Endast 3 af dem voro af våra bekanta. De skulle rasta här.

E. m. gjorde major Nicander, löjtnant Hartvall och fänrik Halin oss visit. De äro destinerade till Kaluga, 890 verst från Pettersburg. De voro redan mycket fatiguerade och ledsne vid de förfärliga vägarna, men skulle ändå resa den andra dagen. Vi kunde ej trösta dem med annat än att lefnaden i Kaluga ej kostar hälften emot här.

Vi voro innerligen glada att få se någon från hembygden och höra, att våra vänner mådde väl. Major Nicander

skulle till öfversten, men de andra passerade aftonen hos oss.

Med högsta förbittring hörde vi nu, att 13 officerare och underofficerare samfäldt aflagt eden på ryska språket uti Pettersburg i marmorkyrkan; hvaribland några äro oss bekanta, men hvilkas namn för evigt må försvinna från papper och bläck.

Detta gjorde oss mulna för hela aftonen och säkert för längre tid!

Flera högst oroliga rykten om arméen: min Pappa fick ock veta, att hans bästa vän, löjtnant Magnus Blum, var ihjälskjuten. Hur amiral Cronstedt och de, som trott på honom och följt hans råd, nu äro ansedda i Sverige -- att amiralen redan undergått en faslig dom.

Ehuru ovisst allt detta än kan vara, så gjorde det ändå den allra största impression på oss. Må gå hur som hälst, så tror jag att min Pappa ändå intet ändrar sitt beslut att återvända till Sverige.

September 13.

Gick Pappa till de resande herrarna; på e. m. sjuknade han, men ej farligt, kanske en följd af bekymmer och oro.

September 14.

Hela dagen var min Pappa sjuk och jag ledsen. -- --

September 16.

Var min Pappa frisk. Vi gjorde en promenad på Moskauvägen. -- --

September 19.

F. m. till major Hjärnes -- -- Ledsagade af vår tolk gick vi till kathedralkyrkan att se, hur aposteln St. Johannis namnsdag firades. -- -- Guldsmeden, som var bekant med en af prästerna, skaffade oss lägenhet att få se kyrkans antiqviteter.

Vi uppstego en alldeles mörk gång till ett rum i ena tornet. Med uttydningar, som guldsmeden dåligt öfversatte, vistes oss den Helige Mosis kläder eller rättare trasor, som voro 1500 år gamla, och en dräkt, som legat 500 år i jorden; tjocka kedjor, som Mosis i sin ungdom låtit smida uppå sig; 2:ne af hans stafvar, den ena af trä och järn, den andra af kristall, och en besynnerlig lampa af järn. Själf låg han begrafven i kyrkan.

Äfven vistes Frälsarens och Apostlarnas kläder.

Vi frågade, hur dessa så kunnat bibehållas.

Prästen svarade med korsningar (hvilka han ock gjorde vid hvarje persedels framtagande), att det skedde på deras förböner. De kunna således aldrig ruttna, sade han.

Uti flera lådor voro besynnerliga kors af en alns längd, infattade med stora äkta pärlor. Det syntes, att de äro mycket gamla. En underlig och ful mössa vistes som den första biskop burit och därtill en pung, som liknade en ridikyl; den bäres på armen. -- Den första Zarens mössa var simpel och ful. Äfven framtogs ett kors, hvaruti en bit af Frälsarens var infattadt -- -- jag såg så mycket, att jag ledsnade --

Sedan fördes vi uti ett alldeles mörkt rum, som var uppfylldt af forntidens afgudar, arbetade i trä i lebensgrösse. Prästen hade en liten dank, hvarmed han lyste på hvar och en af dem.

Jag gaf ej akt därpå. En ryslig känsla intog mig. Jag skattade mig högst lycklig i mina religionsbegrepp.

Modellen till de 3 vise männen i brinnande ugnen stod midt på golfvet, gjord af trä, hade säkert 25 alnars cirkel.

Några greker voro med oss, hvilka korsade sig för hvarje ting. Ack, hvilken kontrast! Vi lutheraner voro helt kallsinniga, och dessa så andäktigt fåkunniga, att de äfven korsade sig för afgudarna. --

E. m. kom major Hjärnes till oss. Vi visste, att metropoliten bor öfver sommarn i ett kloster, som ligger utom vår tull, och som vädret var vackert, föresatte vi oss att uppsöka Hans Helighets boning. -- --

Men vägen var längre än vi trodde, så att fru Hjärne och jag blefvo trötta. Vid framkomsten funno herrarna, att ingen metropolit bodde här.

Sedan vi besett klostret och hvilat en stund, återvände vi öfver den stora slätten och kommo hem i mörkret efter att hafva promenerat 10 verst.

Så slutade denna dag, hvilken vi påminte oss vara vår Goda Drottnings Namnsdag (Fredrique). Hennes skål dracks i godt thevatten. -- -- --

September 22.

Hos öfversten till aftonen. Han berättade, hur hans betjänt i natt på gatan blifvit röfvad och mist 30 rubel. Sedermera upptäcktes, att guvernörens skrifvare begått denna stöld. -- --

September 24.

-- -- Hela e. m. och till kvällen voro alla svenskar hos oss. Jag hade samlat mycket solros- och pumpkärnor samt vallmofrö att traktera dem med.

Sedan vi läst Bastholm, gick jag in att se, hur gumman och Blaga utstyrde sig till kyrkogång. Blaga medförde ett blått sidensars band, som hon broderat med silfver, för att hänga på den guden, som hon där tillbeder.

E. m. voro vi alla hos major Hjärnes. Fru Hjärne och jag gjorde visit hos deras värdinna, som då klädde uppå mig sin granna skrud, med hvilken jag ingick till herrarna. Den var mig öfvermåttan tung och besvärlig. På hemvägen, helt sent, mötte oss oxar och fulla karlar. Vi upptäckte också ett tillämnadt kyfveri, som vi afstyrde. Om aftnarna föregår oss alltid betjänten med lykta. --

September 26.

Kl. 11 f. m. inkom en piga ifrån majorskan, som bor midt emot oss. Hon hälsade från frun och bjöd på kaffe, utan att vi haft annan bekantskap än se på hvarann genom fönstren -- --. Jag var ganska brydd hur den konversationen skulle gå. Innan jag klädt mig, kom åter en betjänt, med hvilken jag sedan följde dit.

Vid min ankomst tog hon rätt artigt emot mig och sade några ord, som jag ej förstod. Jag blef trakterad med sylt af flera slag och andra goda saker. Jag talade några ord, som jag lärt mig, men hastigt voro de slut, och sedan gapade vi på hvarandra.

Ett ungt fruntimmer hitkom äfven. Det var fruns syster. Värden inträdde med en årsgammal dotter. Ordning och snygghet härskade inom huset. De äro muntra. Konversation gick genom tempo med händer och hufvud.

Emot aftonen kom en soldat, som varit svensk -- -- -- han blef vår tolk.

Frun sade, att hon gärna gjorde min bekantskap, att hon önskade kunna procedura mig några glada stunder, ty hon tyckte, att jag hade ledsamt vid mycket sittande hemma m. m. Hon hoppades och bad, att jag hädanefter skulle anse henne såsom en närmare bekant och hennes hus som mitt eget, komma dit dagligen o. s. v.

Jag tackade och var glad att hafva gjordt denna hyggliga connaissance.

Sedan gjorde vi en promenad i staden, och efter flera höflighetsbetygelser skiljdes vi åt. Vi äro jämnåriga.

September 27.

F. m. vinkade min majorska att jag skulle komma dit, men jag hade ej tillfälle.

Hennes namn var Olga Wassiljevna. Hennes mans: Michael Winakuroff. Dotterns: Olga Michaelowna.

En besynnerlig sed att i hela Ryssland kallas alla söner och döttrar efter sin fars förnamn. Familjenamnet säges sällan, det räknas som obelefvadt att benämna dem, som vi pläga göra.

Ehuru väderleken är tämmeligen varm och vacker, begynner dock alla borgarfruar att gå med stora muffar, utan pälsar eller andra öfverplagg, blott med stora sjalar och nettelduksärmarna, som synas, hvilket gör en narraktig contraste. Deras pälsar äro gjorda ungefärligen som mantiljer, hvartill muffar ej kunna brukas. Man ser dem aldrig bära muffar om vintern, endast denna årstid. E. m. passerades hos major Hjärnes.

September 28.

F. m. var jag hos polismajorskan Olga Wassiljevna. Ehuru vi i dag bättre förstodo hvarann, skickade hon efter tolken och frågade mig, om jag nästa söndag ville följa med till hennes mor och syster, som bo tillsammans här i staden. -- Hon ville behålla mig till middagen, men för min Pappas skull gick jag hem.

Emellertid hade min Pappa gjort uppvaktning hos guvernören och blifvit bjuden att hos honom passera alla torsdagsaftnar, då han alltid har sällskap. -- --

September 29.

E. m. skickade Olga Wassiljevna äpplen till mig. Min Pappa följde mig dit. Där råkade han en kapten Coronelli, som talte fransyska och var en belefvad karl. Min pappa, han och Winakuroff följdes åt till guvernören att supera. Frun och jag blefvo på egen hand till kl. 10.

September 31.

Var major Hjärnes hos oss, och till kvällen voro vi alla hos öfversten, då herrarna merendels spela quadrilj; min Pappa spelar ofta så lyckligt, att öfversten brummar -- --

Oktober 2.

F. m. gick min Pappa till herrarna, och enligt öfverenskommelse for jag kl. 5 med Olga Wassiljevna till hennes moster, en ålderstigen fru, hvars man varit officer, nu grossör, den rikaste i hela guvernementet, som här betyder mycket.

Olgas mor, som bor hos dem, är åldrig änka. Alla visade mig all möjlig attention. Vi spelade kort om intet. Under tiden blåstes en god instrumentalmusik. De hålla eget kapell.

Jag hade tagit stiftsstjernan på mig, som orsakade mycken nyfikenhet. De kunde ej begripa, hvarför jag fått en sådan. Tolken skickades strax efter, som explicerade allt. Sedan jag blifvit ståteligt trakterad, skildes vi åt under många påminnelser att ofta återkomma. -- --

Oktober 3.

Voro vi hemma. Vi hafva ej bekommit något bref. Det är mer än påkostande att lefva bland främmande utan

minsta underrättelse om sina släktingar och vänner. -- Till aftonen var det vanliga sällskapet hos oss.

Oktober 4.

Offererade Babuska mig en gammal söndrig soffa att ligga uppå; hittills har jag legat på golfvet. -- --

Oktober 5.

Hösten är nu inne; det regnar och slaskar beständigt. E. m. var Olga tillika med sin syster hos mig. Min Pappa gick till major Hjärnes.

Oktober 6.

Var jag hos major Hjärnes, som rustade med flyttning till ett nytt kvarter. Deras värdfolk skulle göra bröllop åt sin son, hvarpå majorens voro bjudna d. 9:de.

E. m. kom Olga till mig.

Hon nämnde, att hennes moster har 6 barn och flere millioner rubel; hennes man är ock förpaktare af allt vin och brännvin i hela guvernementet; om jag i Ryssland köpt t. ex. en ankare brännvin och händelsen gör, att jag ej behöfver det, så tillätes mig ej vid stor plikt att föryttra detta brännvin åt någon annan än förpaktaren. -- -- --

Oktober 9.

Bjöd vi vårt värdfolk till middagen och tillagade efter bästa förmåga maten på svenskt sätt. Men ehuru det ej var fasta, smakade den dem ej. De petade och plockade uti den utan att äta en bit, hvilket något förtröt Stille och mig. Pappa satiricerade dem (jag ber om förlåtelse) något för starkt. -- -- --

Oktober 12.

Var min Pappa -- -- hos öfversten, som då hade proponerat, att vi 3 hushåll skulle så inrätta samlefnaden, att vi alla eftermiddagar och aftnar voro tillsammans, hvarmed han ock denna afton gjorde början. Hvarannan dag skulle passeras hos honom och mellandagarna skulle turas med major Hjärnes och oss. Ehuru fru Hjärne fann denna indelning orättvis, lät öfversten dock ej bekväma sig att jämna den.

Om aftonen kom vår värd Wassilvjurna Tarrasoff, hans hustru, Afdobia Paulowna, och en ung flicka, deras släkting, från den långa resan. Glädjen i huset var stor. Gubben syntes vara en hedersman. Han misstyckte ej att vi voro inkvarterade här. De hämtade mycket presenter åt de hemmavarande. Jag blef trakterad med frukter, confityrer och prennickor.

Oktober 13.

Gjorde min Pappa bekantskap med värdfolket. Gubben gaf oss en god frukost och visade oss en grannlåt af silfver, som han skulle skänka åt kyrkan.

I afton var turen hos major Hjärnes, men Pappa var hos guvernörens och jag hemma.

Kl. 6 inkom gubben och bjöd mig godt the samt färska plommon. Han var hjärtans glad och välmenande, kallade mig beständigt: Karascha (braf, god) Aglajde(?).

Oktober 14.

Gick jag in till värdinnan, som är en ung, tvär och obelefvad fru, just en motsats till mannen. Hon är styfmor för Blaga och störde genom capricer och högfärd allt nöje och all sammanlefnad i hela huset, hvarigenom ock hände,

att jag mer sällan såg den beskedliga Blaga och då merendels tårögd.

Min Pappa superade hos öfversten. Det fula vädret gjorde, att jag var hos Olga. Medan vi pratade, kom rapport till hennes man, att svenska officerare voro ankomna. Jag skickade genast underrättelse därom till min Pappa.

Oktober 15.

I dagningen kom kapten Levory till oss. Han visste intet nytt, ej hur våra vänner i Finnland mådde; endast oroande rykten. Han skulle genast fortsätta resan till Tula, som är 909 verst från Pettersburg. Resten af ressällskapet är oss okändt. De flesta voro underofficerare.

Oktober 16.

Vi frukosterade hos värden, som är mycket munter och synes vara en frikostig och människoälskande man. E. m. skulle han resa till en stad, kallad Stavrussa. Innan han reste, kom en präst med klockare för att hålla gudstjänst och välsigna honom för en 40 versts åkning.

Aftonen passerades hos öfverstens. Jag fick där af fru Hjärne en fullständig beskrifning om bröllopet, som de hos sin förra värd bevistat.

Bröllopsdagen äter ett talrikt sällskap middag hos brudens föräldrar, hvartill brudgummens föräldrar ej äro inviterade. Kl. 7 om aftonen skedde vigseln (alltid i kyrkan). Ingen var där närvarande, som kunde beskrifva tillgången. För trängseln slapp våra herrar ej in.

Hos brudgummens föräldrar är ett annat sällskap till kvällen, som samlar sig hos dem under vigseln, den inga föräldrar bevista.

Då den är förbi, åka de nygifta med prästen till brudgummens föräldrar, hvilka, då de höra deras ankomst, springa ut i förstugan, utbredande en grann matta, ställande sig självfva framför den: fadern med ett kors i handen, som betecknar gudsfruktan; modern hållande en limpa och ett saltkar, som beteckna välmåga.

Brudparet faller på knä framför föräldrarna, kyssa korset och limpan, korsa och buga sig i flera repriser, med pannan i golfvet, hvarunder föräldrarna växelvis låta korset och limpan och saltkaret passera öfver deras hufvuden.

Därpå inträder brudparet åtföljdt af mera främmande, då det trakteras med vin, confityrer, öl och the, hvarunder brudparet gå in uti en annan kammare, hvars säng nödvändigt skall vara fylld med sängkläder upp till taket.

Ett bord dukas och fylles med mat; vid denna taffel placerades major Hjärnes, prästerna och 2:ne af de förnämsta i sällskapet. Brudparet inkommer och placeras stående utan att äta vid ena sidan af bordet. Det öfriga sällskapet såg också på stående. Prästerna hade ätit och förtärt just oskickligt.

Flere skålar dracks under allmän tystnad.

Sedan desse uppstigit, fördes brudparet uti det omtalta rummet, mat inbars till dem och de förblefvo ensamma, tills brudens föräldrar anlände. Då serverades desse och hela det förut stående laget med mycket buller och stoj.

Prästerna hade så förtärt, att deras retraite var redan gjord. Major Hjärnes drogo sig i tysthet undan kl. 2; sågo således (ej) slutet på ceremonien. De hafva funnit den curieuse, men mördande ledsam. Utanför har marschaller brunnit, och pöbeln efter vanligheten stojat; i flera dagar trakteras och drickes.

Anmärkningar!

I allmänhet gifta ryssarne sig mycket unga. Ingen lysning föregår bröllopet. Ryktet, lika i alla land, bör kungöra det.

Vid frieriet frågar fästmön: hur stor kvantitet äkta pärlor han har råd att gifva henne. Däraf beror *ja* eller *nej*.

Uti fastlagerna får intet giftermål contraheras. -- -- Efter giftermålet förblifva de merendels en lång tid hos brudgummens föräldrar. Den, som stått fadder, får ej gifta sig med barnet, ty de räkna ifrån den stunden släktskap.

Oktober 17.

Fult väder och så smutsigt, att jag ej kunde medfölja till major Hjärnes, utan passerade aftonen hos Olga Wassiljevna.

Seden i hela Ryssland är allmänt den, att sedan man druckit the och mumsat många sorter sylt, frukt, confityrer och kärnor af många slag, så kan man vara kvar till kl. 10, då ännu ingen anrättning är synlig.

Oktober 18.

Som gatorna aldrig rengöras och allt utkastas på dem, blifva de jämväl af så

mycket forsande så orena, att jag hädanefter nödgas blifva oftare hemma. -- --

Oktober 19.

Var jag hos fru Olga; ehuru nära det är, kunde jag dock med svårighet komma dit. På aftonen var vårt vanliga sällskap hos oss.

Oktober 20.

Kom värden hem från Stavrussa, lika glad och höflig. Aftonen voro vi hos öfverstens. På vägen fastnade jag i smutsen, att jag höll på att mista min ena sko.

Oktober 21.

Frukosterade hos värden. Under det vi spisade, kom gubben in och tog mig till sitt bord för att äta med dem. För första gången åt min Pappa ensam. Aftonen passerades hos major Hjärnes. --

Oktober 22.

Språkade med gubben, som hälsade på oss. Han är ovanligt god och välmenande. -- Pappa superade hos öfverstens. Om aftonen kom gubben in och språkade med mig, bjöd mig på thé. Då jag åter gick in till mig, kom han efter med sylt.

Oktober 23.

Var min Pappa hos major Hjärnes. Värden kom in och frågade mig, om jag ville följa med dem för att handla fisk och se sättet att här fiska. Sedan jag erhållit Pappas lof, reste vi allesamman. Då vi åkit 7 verst, kommo vi till en by invid ett kloster. Här bodde metropoliten, och detta var det ställe, som fru Hjärne och jag tillika med herrarna förgäfves i somras letade (efter).

Fisk plär vara ondt om; den säljes alltid styckevis och är dyr. I denna by var ett stort fiskafång. Man gör sin provision för vintern; sättet att fånga den var ej ovanligt. Sedan vi länge suttit, erhölls en myckenhet gös.

Efter handeln gick vi i kyrkan för att göra bön. Där voro några munkar; en läste högt uti en bok. Aftonen inbröt och kyrkan var ganska mörk, endast försedd med 2:ne vaxdankar, som matt upplyste helgonen och de svarta munkarna, som sväfvade liksom andar omkring oss.

En rysning intog mig. Munkarnas klädsel består i en vid svart kaftan, med en hög mössa af samma färg, som har en lång fläktande del på ryggen likasom kossackernas; ett radband i handen.

Då vi kom hem, var kl. 8; värden inbjöd mig på the och till middag andra dagen på Blagas namnsdag. Min Pappa var hos öfversten hela eftermiddagen.

Oktober 24.

Frukosterade värden hos oss. För mitt nöje ställde han i ordning ett urverk, som spelade väl och förblef i vårt rum. E. m. superade sällskapet hos oss. Stadens maskeradbaler begynte denna afton. Olga önskade, att jag skulle följa henne dit, men jag ville vänta till en annan gång, då min Pappa vore hågad därför.

Oktober 25.

Var major Hjärnes hos oss. Vi frukosterade hos värden tillsammans. Min Pappa och jag åto sedan middag hos honom: den var rätt god. Blagas skål dracks uti champagne, utom dess flera sorter vin. -- Vi superade hos major Hjärnes. Adjutant Bergenstråhle, som var på maskeraden, berättade, att damerna bedt honom persuadera oss för nästa gång.

Oktober 26.

Blef jag bjuden på the den 28, då Olgas mosters namnsdag där skulle firas. Jag har hopsytt kattunslappar till beklädning åt en stol, som jag gaf Olga. Hon ansåg det såsom vackert och här ovanligt. -- -- --

Oktober 28.

Kl. 5 kom ett superbt equipage, som förde mig till Semefskis. Mycket främmande var redan där och musiken i full gång. Jag blef vänligt emottagen och presenterad för sällskapet, hvaraf jag ej kände mer än den släkten.

3 bord voro dukade, ett med sylt, visst 10 sorter; det andra med confityrer och frukt; det tredje med dricksvaror. Allt detta bjöds oupphörligt omkring. -- Här dansades; jag lärde mig polonaise, som här mest öfvas. Man persuaderade mig att komma på nästa maskerad. Kl. 8 dracks the; vi åtskildes kl. 11 utan supé. Jag kom nu ifrån ett kalas och åt ändock vid min hemkomst.

Oktober 29.

Hos fru Olga och hjälpte henne att sy en slöja, som hon skulle bruka på maskeraden. Den gjordes efter min; således införde jag här ett svenskt mode. -- -- Bjudningsbiljetter till maskeraden, som förra gången manquerade, ankom nu.

Oktober 30.

Beslöt min Pappa att gå på maskeraden -- --. Kl. 2 ankom ett bref från kapten Ljungberg, dateradt Vetluga, d. 20 sept. Sedan vår bedröfliga affärd var detta det första bref, som vi fått af någon. Vår fägnad vid denna vänskapsfulla hågkomst var stor. Men beskrifningen på deras svåra belägenhet bedröfvade oss mycket. Jag hade så när glömt hela maskeraden endast i tanke på Vetlugaherrarna. Min Pappa svarade genast på skrifvelsen. -- --

Kl. 1/2 9 åtföljdes vi alla till slottet, hvarest maskeraden hölls. Salen var stor, men illa eclairerad; musiken Semefskis. (Endast) några få af borgarståndet voro maskerade och det så uselt, att man med skäl kunde förblanda

dem med pöbeln. Till all lycka dansade ej dessa utan löpte nyfikna af och an.

Med en polonaise öppnade guvernören balen med mig. Jag var klädd uti stiftsdräkten med stora bandet, som blef ett ämne för många frågor.

Det sades, att samlingen ej var talrik i dag; dock innehöll den 130 personer. Damerna voro klädda uti fina tyger och smyckade med dyrbarheter, men (utan) elegance och smak, de dansade så illa, att våra pigor dansa ojämförligt bättre. Också fanns i hela karlmassan ej mer än en, som någorlunda kunde föra sin dam.

Damerna äro af vällefnad och stillasittande så ovanligt feta, att gående släpa de sig fram i polonaiser och långdanser; af en vals eller kadrilj äro de förlorade för hela aftonen. Här såg jag t. ex. en generalska, hvars armar min Pappa påstår vara som människo-lif och fingrarna som människo-armar. En sanning är, att af allt hvad jag här såg, uppväckte hon min allra största förundran.

Alla voro fryntliga. Man visade mig en utmärkt aktning. Jag dansade mycket och hade roligt. Men Pappa hade ledsamt. Kl. 12 bröto vi laget.

Oktober 30.

-- -- Reste vår värd till Pettersburg. Han ville nödvändigt hafva kommissioner af oss. Min Pappa hade då den godheten att be honom köpa mig en muff med tillsägelse, att priset ej skulle öfverstiga 50 rubel. Till aftonen voro vi hos öfverstens.

November 1.

Aftonen var sällskapet hos oss. Som det var Allhelgona-afton, så stöpte Stille i tenn för hvar och en att se dess lycka. Sedan spådde hon kort. Härvid radoterade hon så besatt, att vi just hade småroligt till kl. 1/2 12. Hennes passion är att spå, uttyda drömmar och mörda ryssar. -- --

November 4.

F. m. var jag hos Blaga. Sedan modren kom hem, får hon ej gå till mig mer som förr. Jag fann och finner henne nästan alltid gråtande och affallen. Ovärdiga mor! Hela huset är förändradt utom den hederlige gubben, som dock ej genom sitt ädelmodiga uppförande kan förbättra ett så fördärfvadt människohjärta.

Denne köpman hörde till 1:sta klassen, hade därför stora förmåner, äfven den, att som adeln åka med 4 hästar för vagnen. Jag såg honom dock aldrig begagna denna rättighet.

De flesta köpmän här äro slafvar, som i stället för 5 à 10 rubel betala till sina ägare 100 à 200 rubel årligen.

Många af dem äro rika.

I ytterdelarna af staden bor bönder, som äro slafvar, men ägare af 30 à 40,000 rubel. Det låter otroligt, att ibland dem skall finnas sådana, som ej vilja förbyta sitt slafviska tillstånd i frihet. Jag har detta af den trovärdige major Ollander, som upptäckte sanningen häraf omkring Uglitsch.

Kejsar Alexander skall mycket sparsamt gifva donationer. Jag skulle ännu mer vörda honom, om han alldeles upphörde därmed, ty den lycklige antager en förvaltare, och denne en annan, som ditsätter en inspektor. Dessa alla skola i hast rikta sig på den olycklige bondens bekostnad, som därigenom blir så utblottad, att jag sett dem alldeles utsvultna och trasiga begära i städerna arbete för en kopek bröd om dagen. Och sådant händer uti detta så af naturen välsignade land! Hela massan är ett vidunder af samhälle! De oförnuftigaste inrättningar äro varaktiga, emedan de hålla mängden i mörker och utestänga all upplysning. I Wiborg bodde jag snedt emot en häradshöfding, som rättvist hade dömt till böndernas förmån emot adeln: guvernören kasserade honom; men

sedermera fick han kejsarens nåd. -- -- --

November 8.

Ehuru tidigt är det ganska kallt. --

November 9.

Voro vi hemma och fryste i våra kalla och dragiga rum. Kakelugnarna äro här så behändigt inrättade, att en värmer 2 à 3 rum. Uti hvardagsrummmen är inventionen sådan, att man ligger uppå dem, hvaraf den frusna Stille ofta delecterade sig.

Till Pappas rum är eldstaden uti värdens kammare. Min Pappa befallte Sarström att där elda, men hvar gång puttrade Babuska däremot, ty hon är snål på veden, och denna gången tänkte just gumman att purra oss.

I tysthet släckte hon elden, tog gamla skor, grått papper och hår och kastade på kolen (detta fick vi veta genom undersökning); häraf uppkom ett grufveligt os, i synnerhet som gumman hade en liten beställsam flicka, som flere gånger öppnade dörren.

Min Pappa, som oupphörligt stängde den och kände det gemena oset förökas, märkte oråd, lurade på flickan, attraperade henne i gärningen och luggade henne.

Hela huset kom i alarm, inspringande, näsvisa och ovettiga. Min Pappa, som är häftig, körde ut dem nog hastigt, och Stille var ej heller overksam. Hon gick ut till de stojande, svor på svenska och framtog från kakelugnen de ännu rökande lumporna.

Emellertid höll vi på att må illa af lukten. Gumman inkom, ursäktade sig och vred nätt ihop en osanning. Jag förstod redan något ryska, förhöll henne så godt jag kunde oanständigheten i företaget. Men gumman blef stursk.

Då blef min Pappa ännu allvarsammare; skickade strax efter polismästaren och tolken. De kommo; undersökning skedde; muntliga bevis saknades ej emot gumman, hvarunder Stille i en löjlig position ställde sig midt för polismästarn samt uppviste och beskref trasornas natur. Min Pappa låtsade göra sig färdig att gå till guvernören, och polismästarn hotade gumman. Då började hon gråta och be om pardon.

Och så slutades detta i sitt slag besynnerliga uppträde.

Vi fäktade att genom fönster och dörr utfösa den fasliga lukten, hvarunder våra aftongäster kommo utom fru Hjärne, hvilket gjorde mig mer mulen.

Genom adjutant Bergenstråhle hade en grefvinna Galovin, som jag ej kände, den artigheten att tillbjuda mig sitt equipage, så ofta jag det behagade. Grefvinnan glömde säkert, att hon bor 3 verst utom staden. Förmodligen trodde hon, att jag i brist däraf ej var på sista masqueraden. Men jag har Olga Wassiljevna att commodera, när jag vill.

November 10.

Var min Pappa till guvernören och begärde i afseende på våra dragiga rum ett annat kvarter, som lofvades.

Emellertid intogs här ett annat rum, som vi kunde elda utan gräl. Till aftonen hos öfversten. -- --

November 12.

Om aftonen hörde jag farbror Dålig nämna, att svenska officerare voro hitkomna. Jag kände ingen annan än Hohenhausen. De fördes till Kaluga, 890 verst från Pettersburg. Min Pappa superade hos öfversten och träffade

där några af dem.

November 13.

Lästes Bastholm. Vi ämnade oss på masqueraden; men i sällskap med våra vänner passerades aftonen roligare för oss hemma. Herrarna spelte kadrilj. Fru Hjärne och jag öfvade oss i pas de rigandon och solodans.

November 14.

Var jag hos Olga. Jag hörde då sägas, att hvart år firas här den dagen, på hvilken svenskarna i Gustaf Adolfs tid retirerade härifrån efter att hafva innehaft staden i 2:ne dagar. Gref de la Gardie bodde då i masqueradsalen. Jag önskar, att denna upptäckt ej må göra min därvarelse ännu trögare. Man påstår, att hela svenska arméen blef slagen med blindhet, att Gud genom ett underverk ville frälsa Novogorod; och därför firas den dagen.

Sammankomsten var hos öfversten.

November 15.

Vi superade hos major Hjärnes; om natten kom vår värd från Pettersburg.

November 16.

F. m. kl. 9 kom värden in till oss. Han betygade sin ledsnad och högsta förtrytelse öfver Babuskans förhållande, som blifvit honom berättadt. Han önskade få behålla oss hällre än att inrymma en ny inkvartering, och att vi skulle förlåta hvad som händt. Men man hade redan utsett ett nytt kvarter.

Därpå hämtade gubben en ganska vacker muff. Han ville för ingen del emottaga någon betalning, utan påstod, att då han haft den lyckan göra en Svensk Frökens bekantskap och då hon bodde inom hans hus, kunde han ej göra en mindre uppoffring; och att han dessutom gjorde det i glädjen öfver den stora vinst, som han nu haft på sin salthandel; med ett ord: han ansåg såsom den största grace, om jag ville mottaga den.

Mycket krus å båda sidor, hvarunder min Pappa och jag så protesterade att han sade: Nå, 50 rubel då!

Han fick dem, men syntes allvarsammare, såg på sedeln och sade:

Nåväl, kyrkan skall få dem.

Jag kysste Pappas hand och var hjärtans förnöjd i min present.

I det samma kom kapten Hollsten. Gubben bjöd oss alla på frukost, som bestod i kaviar, stekt medvurst, piråg och 3 sorter vin.

Då sade gubben: Jag har gjort mig för mycket besvär med den muffen, att jag skulle få den skymf taga emot betalning. Jag, som kännare, har köpt hvar bit och sedan låtit sy den i mitt rum i Pettersburg.

Slutet blef mycket complimenterande å min sida, hvarpå vi försonade åtskildes. E. m. var jag hemma och skref bref; min Pappa hos öfversten. --

November 18.

Bjöd vår värd oss till middag; där var rätter mat, som jag ej kan namngifva; men piråg kan jag laga.

November 19.

Kölden är stark. Redan en vecka har man åkt i släda. Jag gick till fru Olga och medtog muffen. Hon föll i

förundran och försäkrade, att den säkert vore mycket dyr, ty den är af oförfalskade zobelryggar.

Hon tillade: att ingen så dyrbar och så vacker finnes i hela staden (jag har här blifvit bjuden 100 rubel för muffen, men den är värd mera).

Jag lät intet annat förmärka, än att den nyss vore kommen från Pettersburg.

Hon visade mig en hvitgrå muff, som kostat öfver 300 rubel, som i värde ej vore att jämföra med denna. I hela riket utgör skinnvaror en stor lyx, och nästan hvar människa är förståsigpåare, till och med sämre folk.

Emellertid var jag rätt brydd öfver gubbens artighet och kunde nu först begripa hans underliga min, då han mottog de 50 rub. Jag sökte persuadera Olga att gå på masqueraden, men som hon på sin mans födelsedag i öfvermorgon skulle gifva ett kalas, så hade hon ej tid. Hon bjöd mig redan därpå äfvensom på equipaget i morgon.

Då jag berättade min Pappa hennes beskrifning på muffen, sade han leende:

Jag har länge märkt, att gubben är kär i dig!

Vi kommo öfverens om att tillsvidare ej lådas därom. Som aftonen skulle passeras hos major Hjärnes, gick vi tidigt på e. m. dit.

November 20.

E. m. kl. 9 åkte vi på masqueraden. Dansen var redan i full gång, då vi anlände.

Alla förnämare voro nu här och en del af dem masquerade. Dansen var väl animerad, men i utförandet lika usel som sist. Major Hjärne och kapten Hollsten voro för första gången här.

Det, som mest roade oss, var att se 3 masquerade personer uti särskildt Siberiska nationalkostymer: den ena förestälde en trollkarl och frapperade mest. Hans dräkt bestod i bara järnskrammel, så konstigt sammansatt, att det svårligen kan beskrifvas. När han rörde sig, led hörseln. I handen hade han en tambour de basque, efter hvilken han dansade.

Den andra var en fiskare, klädd i mycket skinn, med en lång hängande skinnsvans. Den tredje en bonde af bara näfver ifrån topp till tå: mössa, klädning, vantar, skor, strumpor, allt var af samma slag, rätt väl flätadt.

Guvernören ägde dessa kostymer. Endast för att visa oss dem lät han masquera sina betjänter.

Här såg jag en petit maitre om några och 40 år, som dansade med glasögon, aftog dem aldrig. Han tycktes här utgöra nöjets gud. Han har varit köpman, är välmående, heter Putschkoff. Jag vill flera gånger se honom, innan jag beskrifver hans sätt att vara. Kl. 12 åkte vi hem.

November 21.

Som vi i afton äro bjudna på kalaset hos polismajorns, så gick jag till Olga för att hjälpa henne i hvad jag kunde. Då jag kl. 12 gick hem, anmodade hon mig komma tidigt. E. m. gick jag dit kl. 4; vi pysslade, pratade, skrattade till kl. 8, då släkten först begynte komma; så de öfriga gästerna.

Kl. 9 kom min Pappa och strax därpå guvernören: en allmän uppståndelse för polismästarn och en mängd herrar att mottaga Hans Nåd på gården. Han syntes ej vara så munter, hvaraf jag inbillade mig, att ryssarne fått stryk af våra trupper.

Jag tycker alltid om att en förnäm ryss är trumpen, ty det är nästan ett säkert bevis därpå.

Nu serverades kaffe och strax därpå the; sedan oupphörligt flera sorter sylt, confityrer, frukter, glacer, lemonader, viner. Dansen började kl. 1/2 11, men hvad hade väl hela tillställningen varit utan Putschkoff!

Han är den ende ryss i hela nejden, som förtjänar en beskrifning.

Han ägde en alldeles egen gåfva att muntra societeten och vinna bifall af hvar och en, ty han var därjämte en man af goda tonen. Alla möjliga utländska och inländska turer kunde han och dansade så lätt som en ung kavalier; klädde sig élégant, spridde omkring sig en atmosfer af pomada och essencer; var alltid artig och förekommande; han glömde framför allt icke damerna. Han kunde spela flera roller utur de bästa franska, tyska och ryska pjeser och utförde hvar och en roll med en så sällsynt skönhet i uttrycken och med en sådan deklamation, att åhörarna ansågo timmar såsom ögonblick. Han skall dessutom vara en honett och välgörande man.

Sådan är vår Putschkoff.

Kl. 2 superades. Anrättningen var den magnifikaste, som jag någonsin sett och smakat. Ehuru rätternas antal var nära 30 -- -- skedde dock serveringen fort. I Ryssland är ej ovanligt att finna en betjänt för hvar dörr, man passerar, och en bakom hvarje stol, då det serveras, utom hofmästare och dem, som bära fram rätterna.

Här blef bordet fullsatt och åter tomma rum fyllda, men vanligen plär endast soppskålarna och desserten finnas på bordet; rätterna presenteras trancherade, så att man omöjligen kan öfverse, hvad man vill äta, ännu mindre uti en blick mönstra allt och klandra att det står rasande och förvändt på bordet.

Ur bålar och buteljer serverades flera slags dricksvaror: det är en förunderlig lyx att, om man har t. ex. 6 sorter vin, så skola de slipade glasen också bestå i 6 differenta slag; äfvenså är skillnad emellan öl-, mjöd-, kvass- och vattenglas.

Prinsen-Skolmästaren offrade af alla mest åt Bachus. Endast värdens skål dracks. Därefter gick desserten för mycket i galopp. Kl. 4 uppstegs från bordet.

Min Pappa, som setat jämte Putschkoff, berömde honom, och det var första gången, som jag hört honom yttra något till förmån för en ryss.

Där var några fruar och unga flickor, med hvilka jag gjorde en glad bekantskap. Alla visade mig en obeskriflig attention. Som sällskapet var gallradt, så var äfven här mycket animeradt. Den glada och kvicka värdinnan gaf lif och ton åt allt.

Förteckning uppå dem, som voro hyggligast och med hvilka jag mest konverserade, är följande:

Öfversten och öfverstinnan Potätin.

Grefvinnan Gollovin och

Fru generalskan Semiratski, systrar och döttrar till gref Worontzow.

Majorskan Ivanoff med dess döttrar: Anna Maximov, Alexandra Maximov och Helen Maximovna.

2:ne Fruar Tjäplåkova och Putschkoff.

Kl. 5 åtskildes sällskapet, jag åtminstone rätt nöjd med dagen. Men surprisen blef ej liten: min Pappa märkte vid hemkomsten, att man bestulit honom. Han hade ej mer än uniformspersedlarna och en gammal frack i behåll. Stille hade insomnat uti det inre rummet. Säkert var det huskyfvar. Stora porten var stängd; jag har intet förlorat.

November 22.

Rustade vi oss till flyttning. Jag gick dock först till fru Olga att tacka henne för gårdagen och ett godt grannskap m. m. Vi voro ledsna å ömse sidor, ty nu flyttade jag långt därifrån: vi kunde således ej så ofta råkas.

Då vi kl. 12 middagen kommo in till vårt värdfolk för att taga afsked, sade jag honom bland andra höflighetsbetygelser, att jag ej allenast vore ledsen öfver skilsmessan, utan ännu mer däröfver, att jag med all visshet kände att det vore en zobelmuff, värd vida mer än som lämnades.

Min fröken, sade han, behåll den tills jag gör ett utbyte af en annan, som min hustru lämnade i Archangel, och som den är nyttjad, må fröken under tiden bruka denna, ju mer ju bättre.

Nej, skrek hans fru, min muff är af bara svansar och kostar mer, det sker intet.

Den Tåpan, som upptog gubbens skämt för allvar, tog af mig ett indifferent afsked, men gubben och de öfriga tvärtom.

Det nya kvarteret, som jag ej förr sett, innehöll också tvänne rum, hvaraf det, som min Pappa bebor, är stort som en dans-sal med 5 par höga fenster och en stor kakelugn att ligga uppå.

Meublerna bestå i 4 ganska krassliga, fula stolar, som Stille sedermera beklädde med ett gammalt förkläde. Ett litet uselt bord och en gammal träsoffa sådan att en bonde i Västmanland hvarken kan eller vill sätta sig på henne.

I min kammare 2 rankiga stolar, ett bord med svart oxhud och ingen säng. Dock är jag nöjdare med detta kvarter, ty det skall vara varmt, är i många delar commodare, ligger närmare för upphandling af mat och våra sällskapsvänner.

Min Pappa fick i dag bref af en grosshandlare Harthin i Pettersburg, som han ej känner mer än till blotta namnet. Denne man declarérade, att han ansåg för den största lycka att få assistera min Pappa med pengar, i fall så behöfdes. Han bad därjämte som en grace, att min Pappa skulle uppge dem af fångne svenska officerare, som han trodde vara i behof, deras namn och station, så ville han hjälpa dem med så mycket penningar, som de kunde behöfva.

Af allt i min Journal antecknar jag detta nöjdast, ty Harthin är född i Stockholm.

Min Pappa passerade aftonen hos öfversten. Jag blef hemma, gjorde en hastig visit hos vårt nya värdfolk. Han är af andra klassen; de af tredje äro merendels Lifegna.

November 23.

F. m. sattes allt i ordning. Säng kunde jag ej få. Här började vi på att koka mat på ryska sättet uti lerkärl, som är en composition, hvilken länge emotstår stark eld. Ryssarna koka och steka all mat i ugn.

E. m. var sammankomsten hos oss. Mitt usla bord framsattes för herrarne, som skulle spela, men korten fastnade kvar i oxhuden, hvarmed det var beklädt, hvilket elände Stille med ägghvita och gnidning förstod att till allas nöje afhjälpa.

November 24.

F. m. var major Hjärne hos oss. Här löper ett rykte om fred: Gud gifve, att det vore sant! Äfven berättas, att general Buxhövden blifvit tillfångatagen af svenskarna och styckad i bitar: det senare tro vi ej, ty i vår nation finnas inga barbarer. E. m. skickade fru Olga equipage efter mig; jag passerade aftonen rätt muntert där; min Pappa var hos öfversten.

November 25.

Ett kringvandrande sällskap med dansande djur och sällsynta fåglar äro hitkomna; öfversten bjöd oss alla dit. Vi samlades hos major Hjärnes. En löjtnant Stormbom, som blifvit flyttad från staden Tischvin hit, kom och berättade, det han fått tillsägelse att åtfölja de svenskar, som snart härifrån skola flyttas.

Vi äro förundrade och bekymrade, ty vi veta ej af någon flyttning. Kreatursspectaclet var uselt och högst obehagligt. Aftonen passerades hos major Hjärnes. --

November 27.

Kom major Hjärne. Vi gjorde då en lång promenad tillsammans, mötte öfverste Potätin, som är ovanligt lik öfverste Gyllenbögel. Ehuru hans fru och flere damer redan länge haft den godheten att be mig hälsa på dem, kommer jag mig ändå ej därtill, dels däraf, att min Pappa ej gör någon visit, dels därför, att fru Hjärne ej är bekant med någon af dem. -- --

November 28.

-- -- Ehuru här finnes franska och tyska Aviser, har det dock ej tillåtits herrarna att få läsa dem. Då de påminna guvernören därom, hittar han alltid på en ursäkt, som betyder afslag. -- --

November 29.

Hemma. De förfallna ruinerna af det gamla slottet, som jag förut beskrifvit, låter nu en köpman i djup snö och ganska kall vinter mura och rappa in- och utvändigt. Han inreder ock rummen, så att han om en månad inflyttar uti dem. För 8 dagar se'n började han arbeta. Slottets ruiner ligger midt för våra fenster. Så tidigt har jag aldrig märkt en så sträng köld med så mycken snö. Det är obegripligt, hur man här kan företaga och exeqvera en sådan byggnad, men allt låter göra sig i Ryssland. -- -- --

December 2.

Gjorde löjtnant Stormbom och en flaggjunkare Wellingk min Pappa visit.

E. m. var den vanliga societeten hos oss. Vår värdinna bjöd mig uti badstuga. Fru Hjärne och jag profiterade däraf: Som sagdt är, inrättningen och arrangementen är förträfflig.

December 3.

Spelade major Hjärne patience med min Pappa och aftonen passerades hos öfversten.

December 4.

-- -- Hela e. m. hos major Hjärnes. Då öfversten f. m. varit hos dem, har en svensk ditkommit, som sagt sig vara sjökapten vid namn Justin från Stockholm och har seglat på Cronstadt, där han hade gjort någon förlust, kommit uti en svår process, vore nu stadd på vägen till Siberien, dit förmodligen processens utgång bragt honom. Ynkligast var, att han fördes såsom de gröfsta missgärningsmän, sammanbunden med arrestanter. Han bekom penningar, och öfversten antecknade hans namn för att i Sverige tillkännagifva hans berättelse.

December 5.

Var major Hjärne och kapten Hollsten hos oss. Genom en polisofficer blefvo vi bjudna, på en bal hos guvernören i morgon. Hans föräldrar voro på resan till Pettersburg för att där passera vintern. Baln är anställd att fira moderns namnsdag (Catharina). Jag reste med Anna Wassiljevna till fru Olga.

Vid min hemkomst hade min Pappa fått bref af kapten Wärnhjelm; det var ännu bedröfligare skrifvet än Ljungbergs och oroade oss hjärtligt.

E. m. blef jag hemma; min Pappa superade hos öfversten. Kl. 7 hade guvernören ditkommit och bjöd öfversten på baln. Vid samma tillfälle frågade han min Pappa, om icke han äfven ville göra honom den äran. Som han ej nämnde mig, svarade min Pappa, att polisofficeren redan i förmiddag därom tillsagt både honom och mig. Ehuru han därpå svarade som sig borde, hade det dock röjts något misstag, som nu ej fick en riktig utveckling, men som vållade, att jag tog mitt parti -- blifva hemma. Jag passerade kvällen hos fru Olga. -- --

December 6.

Då min Pappa kl. 8 gick på baln, promenerade jag till fru Hjärne.

December 7.

Min Pappa, som kl. 3 hemkommit, berättade, att guvernören genast saknat mig. Pappa svarade, att han hade anledning förmoda, det polisofficern, som var något besupen, öfverskridit sin instruction. Guvernören ville skicka sitt equipage efter mig, men min Pappa afstyrde det.

Vidare berättade min Pappa, att arrangementen varit superba i anseende till refraichissementer och mat; att guvernörens Herr Far vore i allt lik köpman Heijdenstrauch, och hans Fru Mor en af de artigaste damer, som Pappa någonsin sett.

Putschkoff hade sagt, att hon skall vara favorite hos änkekejsarinnan; att de inberäknadt eget kapell medföra en betjäning af 80 personer; att ehuru han af stora gods, 5,000 bönder, har öfver 50,000 rubel årlig revenüe, så förslår det ej; att sonen, guvernören, får tilltal af modern för det att han lefver nog indraget, att deras hus i Pettersburg skall vara ett af de mest frequenterade och deras palais ett af de vackraste.

Den doktor, som de medförde, ansåg Pappa som deras hofnarr. Då under måltiden deras många och stora hundar infördes (just nyss inkomne från landet), hade glädjen blifvit otrolig; de serverades genast med den läckraste mat från bordet, och Hennes Nåd uppgaf hvars och ens meritlista.

Min Pappa hade nu för första gången ätit sterlett. En ukas befaller, att de största (af en argins längd) skola alltid föras till hofvet. En enda sådan fisk betalas där med 500 rubel. Denne hade kostat 150 rubel. Min pappa kunde ej gifva annan beskrifning, än att den var hvit och grof, den fetaste fisk han nånsin ätit och att den ej hade smak af någon annan, om icke af både lax och ål.

December 8.

F. m. var öfversten hos oss. E. m. var jag hos Semefskis. Min Pappa superade åter hos guvernören. Inga främmande damer hade då varit där. Guvernören bjöd min Pappa på en déjeuné i morgon och förbehöll sig att då äfven få se mig.

December 9.

-- -- Kl. 1 kom guvernörens equipage efter mig. Alla gästerna voro redan samlade; jag blef presenterad och artigt emottagen. En place jämte Modren anvistes mig. Som jag vunnit någon färdighet i ryskan, så converserades på detta språk. Flere af damerna kände jag förut, men gjorde nu bekantskap med några, som jag ej förr sett.

Déjeunén anrättades kl. 1/2 2 och var ganska läcker. Skada, att jag ej förr än efteråt visste, att sterlett utgjorde en rätt, jag skulle eljest ej låtit den passera osmakad. Kl. 4 stegs från bordet.

Som det i dag var prasnik, skulle alla enligt landets sed åka uti öppna voityrer. Under den starkaste köld och

urväder gjorde vi en promenad genom hvar gata af staden. Jag åkte med öfverstinnan Potätin, som är en glad och belefvad fru. Hon visade mig mycken vänlighet. Jag förfrös min högra hand, så att gikten plågar den.

Alla omtalade en snart förestående fred och trodde, att vi snart skulle få resa hem m. m. Vi äga ju intet hem!

Emot aftonen kom majorskan Ivanoff med sina döttrar m. fl. och då begyntes dansen. Öfverste Bergenstråhle och dess son kommo på visit, blefvo kvarbjudna, men den senare stadnade endast kvar. Öfversten såg en stund på dansen; persuaderade mig att dansa en långdans med balettsteg, hvilket man här ej hade sett. Ehuru ofullkomligt jag det gjorde, steg dock somligas förundran i det högsta.

Yngsta mamsell Ivanoff och Putschkoff dansade en rysk nationaldans, som var rätt nätt. -- -- Redan kl. 2 åtskildes vi, emedan guvernörens föräldrar skulle resa dagen därpå.

Guvernörens kusk var så rusig, att täckvagnen var nära att stjelpa invid vår port.

December 10.

Var jag frusen och trött. E. m. syntes en postillion komma till oss. Min glädje blef stor; men något ledsamt anade min Pappa, som förebrådde mig min nyfikenhet.

Ett bref kom verkligen, men min Pappa ville ej öppna det, och jag var obeskrifligt nyfiken.

Ändtligen bröts sigillet; det var ifrån Harthin i Pettersburg med den bedröfliga underrättelsen, att 72 hus och 26 magasiner hade den 17 november uppbrunnit i Helsingfors; att Govenii hus äfven varit ett rof för lågorna, utan att något blifvit bärgadt, och förmodligen äfven alla våra saker, som förvarades i den gården.

Min Pappa blef just bedröfvad, men jag, som redan längesen -- ja, från samma stund, som vi lämnade det olyckliga Sveaborg -- gifvit allt ihop förloradt, sade: Hastigt fick jag det och hastigt blef det försvunnet. -- Och i samma stund föresatte jag mig att muntra min Pappa och att aldrig mer tala därom.

Efter inventarii måttliga värde går min förlust öfver 4,650 Rd. riksg. och min Pappas säkert till 1,500 Rd.

Han saknade mest sitt lilla utvalda bibliotéque och Sköna Sinne. Häraf har jag erfarit, hvad jag redan länge tänkt och ofta sade min goda Pappa, att man ej bör offra allt för mycket pengar på meubler och husgeråd. -- --

December 11.

Voro vi hemma och läste Bastholm. Aftonen var turen hos oss. Hedarna kommo, men major Hjärnes intet. Efter supén, som gafs tidigt, gick öfversten med sin son på masqueraden, men kapten Hollsten förblef en stund hos oss. Stackars man! Han har blifvit orolig och mjältsjuk, som ej fått någon underrättelse om sin fru i Vesterbotten. -- -- -- --

December 15.

För aftonen var turen hos oss. Innan vi superade, trakterade jag flitigt med pumpkärnor. --

December 16.

Bekom min Pappa ett bref af handelsman Govenius med bekräftelse på vår förmodan, att våra effecter helt och hållet uppbrunnit utan att den minsta article kunnat räddas.

Denne allmänt ärade genomhederlige man har själf däri förlorat mer än 30,000 rubel. Han tillade, att kejsaren varit så nådig att lofva att någorlunda ersätta all timad skada och att han (Govenius, som ej kände beräkningen i vår förlust), uppgifvit den i komittén till 2,000 Rd. Banco, men denna summa öfversteg ej hälften af värdet i det

förlorade. Dock kan denna missvisning afhjälpas.

Oaktadt det kejserliga löftet är ändå min Pappa bekymrad, hvilket jag så mycket mer anser tungt, som jag med glädje ögonskenligen märkt, hur hans hälsa under denna tid med hvar dag blifvit förbättrad, hvilket (icke) med skäl kan tillskrifvas det gytjiga pölvattnet, som vi jämt nödgas att dricka och laga mat af. -- -- --

December 22.

F. m. tidigt kom en poliskarl med befallning att min Pappa skulle infinna sig hos guvernören. Som detta innehöll ovanliga order, trodde min Pappa att något ledsamt åter var å färde. Stille var strax färdig med sina kort och försäkrade, att vi skulle resa härifrån.

Med otålighet afbidade jag min Pappas återkomst: då befanns Stilles spådom vara grundad. Till guvernören hade kommit svar från general Buxhövden på de bref, som min Pappa och major Hjärne d. 3:dje september affärdade om flyttnings tillåtelse till Wiborg. Denna resa kommer nu rätt illa till pass, ty kölden är stark, voityrerna på hjul och föga pälsverk äga vi, hvilken brist dock här med pengar snart afhjälpes, endast kassan tillät det.

Aftonen voro vi hos öfversten; där öfverlades om resan och beslöts att den skulle företagas på nya året emedan terminen berodde af oss själfva. --

December 23.

Gick jag till fru Olga; berättade om min förestående resa, hvaröfver hon blef ganska ledsen.

Utaf värdfolket begärde jag att få bada; man svarade, att badstufvan var sönder; men sedermera såg jag att de själfva promenerade dit i denna afsikt. Orsaken att neka mig begrep jag ej.

E. m. reste min Pappa till en direktör, boende långt utom tulln. Som han har många handtverkare, så ackorderade min Pappa med dem att få min lilla vagn satt på kälkar. Aftonen passerade sällskapet hos oss, utom fru Hjärne, som blef hemma för att sy varma kläder för resan.

December 24.

Till julklapp bekom jag af min Pappa en stor madrassjal. Jag hade sytt ett par strumpeband med en rysk devis åt fru Hjärne; åt barnen lagade jag några leksaker. Emot aftonen begaf vi oss till öfversten; den förflöt efter vanligheten.

Jag underlät dock ej att tänka på de förra jul-aftnar; och dessutom har jag i stillhet ofta gråtit saknadens tårar, ihågkommande älskade vänner uti en kär hemort.

Fru Hjärne gaf öfversten en nästan fullständig almanack för år 1809, som hon själf utarbetat och renskrifvit.

Då jag var hemkommen, fann jag i min säng ett paquet, hvari låg en vacker ridicule, som säkert fru Hjärne förfärdigat.

December 26.

Ryssarnas tideräkning är gamla stilen. Sålunda inträffar deras jul 12 dagar senare än vår. De gifva ej julklappar, men väl nyårsgåfva. På f. m. ämnade jag mig till fru Hjärne, men i detsamma kom hon till mig.

På e. m. fick jag i hast det infallet att skrifva ett invitationskort, som Sarström införde till Stille för att bjuda henne på ett imagineradt kalas hos vår tolk.

I början ville hon ej gå dit; men hon ville ändå så gärna. Hon hade många funderingar; var isynnerhet brydd hur

hon skulle kläda sig. Slutligen tog hon fram sin broderade mössa, den grå taftsklädningen, sin sjal och de finaste strumpor, allt under mycket prat om den artiga guldsmeden.

Jag skrattade i mjugg däråt; men vid upptäckten af mitt puts, under det hon klädde sig, önskade jag, att det hade varit ogjordt. Ty hon blef så ond, att hon i 3 dagar ej lät försona sig.

Man bör känna den beskedliga Stille för att finna passagen så löjlig, som den verkligen var. -- --

December 27.

Var min Pappa i narrinken för att handla skinnvaror m. m. till resan. -- --

December 28.

Var jag hos Semefskis och öfverenskom att med dem resa till fru Olga. E. m. gick min Pappa till öfversten, och jag reste enligt aftal. Jag gick midt emot för att taga afsked af vårt förra värdfolk. Vi spelade kort, drack the och mumsade godt hos Olga ända till sent på aftonen. De önskade att få behålla mig åtminstone öfver den ryska julen, den de trodde nu som alltid blifva rik på lustbarheter. -- --

December 29.

Erhöll min Pappa ett just bedröfligt bref af herr baron Leijonhufvud. Ack, hvad de hafva dubbelt lidit, som varit närvarande i den fasliga branden! Baronen har som knappast undankommit med hustru, svärmor och barn. -- -- --

December 30.

-- -- I dag begynns här en marknad, den besynnerligaste i sitt slag och som varar i flera dagar.

Hela torget är uppfylldt med lass af matvaror för ganska godt köp; sedermera tågar resten till Pettersburg. Man finner här många lass fyllda endast med gås- och kalkonhufvuden, andra med deras fötter och åter andra fullproppade med djurens vingar.

Gödda hundar och kattor säljas äfven här; dessa utgöra en handelsgren inom staden.

Det ges nästan ingenting, som inte ryssen använder, förtär eller säljer; allt duger åt honom. De hafva i allmänhet en sådan passion att bedraga, så att de förjaga all redlighet ur sina hjärtan.

E. m. gick jag till major Hjärnes. Majorskan var sysselsatt att sy pälsar, hade därför ej tid att gå till öfversten, hvarför ock jag utan att taga farväl gick hem. Men händelsevis fick hon veta, att jag var hemma; lämnade så sitt arbete och kom efter mig för att gå till öfversten. -- -- --

Januari 1.

Gjorde vi nyårsvisiter hos hvarann. Min Pappa reste ock med mig till polismästarns att taga afsked.

Middagen spisade vi hos öfversten. Löjtnant Stormbom och flaggjunkar Wellink voro ock där.

Under måltiden dracks så, att alla blefvo emot vanligheten muntra. Fru Hjärne och jag hoppade och dansade efter sång med herrarna; vi pratade, öfvade jullekar, och dagen förflöt lustigt nog.

Januari 2.

Gick min Pappa till Putschkoff och till guvernören för att taga afsked och hos honom fixera resdagen, afgöra om skjuts och höra, huru vi skulle föras m. m.

En polislöjtnant, som talade tyska, blef utsedd att följa oss. I skjuts bestods endast 1 1/2 häst, ett ryskt påfund, som guvernören ej kunde förklara, men väl hade han uppvist orderna därpå. Således blir min Pappa föranlåten att själf betala 3 1/2, ty 5 behöfvas. Skjutspengar äro något dyrare i Ryssland än i Sverige: 40 kopek betalas för 10 verst.

E. m. packade vi in; aftonen passerades hos major Hjärnes, här för sista gången.

Januari 4.

Helt tidigt syntes en präst i full fonition med korsningar, vigvatten och sång väsnas utanför badstugan och inuti densamma, hvilket högeligen förundrade mig. Då berättade Stille, att sedan fru Hjärne och jag badade därstädes, hade en liten flicka, som badat, sjuknat; därför trodde värdfolket att vi förtrollat badstugan, och just det var orsaken, hvarför jag andra gången blef nekad (se den 23 dec.). Nu då vi reste, skulle prästen afbedja trollkraften.

Den goda Olga Wassiljevna och hennes syster kom att taga afsked. Vi lämnade hvarann små souvenirer, och jag tolkade, så godt jag kunde, min tacksamhet för all den välvilja och godhet, som hon under denna tiden bevist mig, hvarpå vi åtskildes.

Efteråt gjorde jag den reflexionen, att Gud i alla land planterat goda människor bland de elaka. Jag tackade honom för den tid, som jag tämligen lycklig passerat här, med den förtröstan, att Han öfver allt i världen lika nådigt skall beskydda mig.

Öfversten och dess herrar kommo att taga farväl. Jag tycker, att han bör få mer än ledsamt, som är utan bekantskaper och saknar sitt spelparti hvarje afton.

---

1. Den enda lektyr far och dotter tyckes hafva haft under denna tid. Kristian Bastholms, den danske teologens, andliga och filosofiska skrifter voro mot slutet af 1700-talet högst populära och lästes, öfversatta till svenska, äfven gärna i Sverige.